

ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ: ΠΑΝΟΥΣΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κος ΜΑΚΡΗΣ ΗΛΙΑΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΜΑΙΟΣ 2013

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΜΕΡΟΣ Α΄:ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο	6
<i>ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ</i>	<i>6</i>
1.1 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	6
1.2ΞΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο	17
<i>ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ</i>	<i>17</i>
2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	17
2.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	19
2.3 ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	24
2.4 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	30
2.5 ΕΛΛΕΙΜΜΑ	33
2.6 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ (ΔΥΕ)	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο	38
<i>ΜΕΤΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ</i>	<i>38</i>
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	38
3.2 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	40
3.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ (ΔΕΝ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ)	41
3.4 Ύψος χρεούς	43
3.5 ΣΥΝΘΕΣΗ ΧΡΕΟΥΣ	44
3.5.1 ΣΥΝΘΕΣΗ ΧΡΕΟΥΣ ΑΝΑ ΛΗΞΗ	44
3.5.2 ΣΥΝΘΕΣΗ ΧΡΕΟΥΣ ΑΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑ	46
3.6 ΧΑΡΑΚΤΗΣΤΙΚΑ ΧΡΕΟΥΣ	47
3.6.1 ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΕΟΥΣ	47

3.6.2 ΜΕΣΟ ΣΤΑΘΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ Κ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΑΝΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΕΤΟΣ 48

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ 49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο 49

ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Κ ΣΤΗΝ Ε.Ε 49

4.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ EUROSTAT 49

4.2 ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΕΝΤΟΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ 52

4.3 ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ Κ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (Ως ποσοστό του ΑΕΠ) 55

4.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΕΠ 60

4.5 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ 63

4.6 ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΚΑΙ ΧΡΕΟΣ ΕΕ-27, ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ 67

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 69

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 71

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην παρούσα εργασία γίνεται μια προσπάθεια να προσεγγίσουμε το δημόσιο χρέος στην Ελλάδα και την ΕΕ. Η ανάλυση γίνεται σε δυο στάδια : Στο πρώτο γίνεται η θεωρητική προσέγγιση, όπου εμπεριέχει την ιστορική αναδρομή του χρέους της χώρας και κάποιες βασικές έννοιες του χρέους. Στο δεύτερο στάδιο, έχοντας πλέον κατανοήσει το θεωρητικό μέρος, μπαίνουμε στην διαδικασία να αναλύσουμε κάποια στατιστικά στοιχεία σχετικά με το δημόσιο χρέος.

Το θέμα αυτό επιλέχτηκε από μια ομάδα θεμάτων που μας τέθηκαν προς διερεύνηση, διότι το δημόσιο χρέος αποτελεί πάντα ένα 'φλέγον' θέμα τόσο σε γνωστικό όσο και σε διερευνητικό επίπεδο. Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι στις μέρες μας γίνεται ολοένα και πιο αναγκαίο να κατανοήσουμε την οικονομική κατάσταση τόσο της χώρας μας όσο και της ΕΕ ώστε να μπορούμε να βγάλουμε τα δικά μας συμπεράσματα.

Οι δυσκολίες που αντιμετώπισα στην συγγραφή της εργασίας αφορούσαν στο μεγαλύτερο μέρος την αξιοπιστία στατιστικών στοιχείων που έχουν παραθετηθεί, αλλά προσπάθησα οι πηγές μου να είναι όσο το δυνατό πιο έγκυρες. Είναι εύλογο να υπάρχουν κάποιες αποκλίσεις στα αριθμητικά στοιχεία. Η περιγραφική στατιστική χρησιμοποιήθηκε ως βασική μεθοδολογία. Δεν προχώρησα σε επαγωγική στατιστική για να διερευνήσω την αιτιώδη σχέση του δημόσιου χρέους.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. ΜΑΚΡΗ ΗΛΙΑ για την ευκαιρία που μου έδωσε να προσεγγίσω το συγκεκριμένο θέμα, καθώς και την πολύτιμη συμβολή και καθοδήγηση καθ' όλη την διάρκεια της συγγραφής της εργασίας μου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εξέλιξη του δημοσίου χρέους στην Ελλάδα είναι ένα θέμα επίκαιρο και διαχρονικό. Το ερώτημα που με απασχόλησε κατά την συγγραφή της εργασίας είναι εάν το δημόσιο χρέος είναι βιώσιμο και εάν μπορεί να διατηρηθεί σε φυσιολογικά επίπεδα. Για να απαντήσω στο παραπάνω προβληματισμό εξέτασα το θέμα και το χώρισα σε δύο μέρη.

Το πρώτο κομμάτι όπου αποτελεί το θεωρητικό μέρος, απαρτίζεται από τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια ιστορική αναδρομή του Ελληνικού χρέους από την εποχή του Όθωνα μέχρι και σήμερα. Στο τέλος του κεφαλαίου αναφέρομαι στην οικονομική εξέλιξη της Ελλάδας μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τις αρχές του 21^{ου} αιώνα. Στο δεύτερο κεφάλαιο ασχολούμαι με το δημόσιο χρέος. Αναλύω την δυναμική του δημοσίου χρέους, καθώς και το πώς έχει διαμορφωθεί. Το κεφάλαιο αυτό κλείνει με αναφορά στο έλλειμμα και στην διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ) αφού είναι αναπόσπαστο κομμάτι του χρέους.

Το θεωρητικό μέρος κλείνει με το τρίτο κεφάλαιο όπου ασχολούμαι με τα στοιχεία του δημοσίου χρέους όπως επίσης και τους παράγοντες που επηρεάζουν το δημόσιο χρέος. Με την βοήθεια διαγραμμάτων αναλύω το ύψος και την σύνθεση του χρέους καθώς και τα χαρακτηριστικά του.

Η εμπειρική διερεύνηση αποτελεί το δεύτερο μέρος της εργασίας μας. Αποτελείται από ένα κεφάλαιο. Έχοντας ολοκληρώσει την προσέγγιση σε θέματα ορισμών και μετρήσεων, προχωράμε στην διερεύνηση του δημοσίου χρέους της Ελλάδας και της Ε.Ε.

Στην αρχή του κεφαλαίου παρατίθεται η μεθοδολογία της Eurostat. Στην συνέχεια αναλύουμε το δημόσιο χρέος και το έλλειμμα της Ελλάδας με πίνακες των επιτοκίων εντόκων γραμματίων του ελληνικού δημοσίου, του ελλείμματος της γενικής και κεντρικής κυβέρνησης, καθώς επίσης και η ανάλυση των μεταβολών του λόγου του

χρέους προς το ΑΕΠ που μας δίνουν μια ολοκληρωμένη πλέον, εικόνα του δημοσίου χρέους και του ελλείμματος της Ελλάδας.

Το τέταρτο κεφάλαιο συνεχίζεται με το δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος της ευρωζώνης. Στο τέλος του κεφαλαίου γίνεται μια σύγκριση του ελλείμματος και του χρέους ανάμεσα στην Ελλάδα, την ΕΕ-27, και την ευρωζώνη.

Η εργασία ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα που έχουν προέλθει από την διερεύνηση του θέματος.

ΜΕΡΟΣ Α': ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους, τα δάνεια και οι πτωχεύσεις της χώρας ήταν μόνιμο πρόβλημα που δεν έχει τελειωμό .

Ολες τις φορές τα δάνεια και οι πτωχεύσεις οφειλόταν σε κακοδιαχείριση, εσφαλμένες επιλογές και ιδιοποίηση με τον ένα και τον άλλο τρόπο των χρημάτων των δανείων από τους κρατούντες πολιτικούς και τους παρατρεχάμενους των.

Οι επιφυλάξεις μου έχουν βάση στο ιστορικό της διαχείρισης της οικονομίας της χώρας από το πολιτικό της προσωπικό από τότε που γίναμε κράτος .

- Το 1825 κηρύσσεται η πρώτη πτώχευση του ελληνικού κράτους.
- Το 1843 το ελληνικό κράτος πτωχεύει για δεύτερη φορά.
- Το 1893 χρεοκοπεί το ελληνικό κράτος για τρίτη φορά.
- Το 1898 η Ελλάδα τίθεται υπό το Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο και της παραχωρείται δάνειο 150 εκατ. Φράγκων.

Μέχρι τότε θα πληρώνουμε λάθη, εγκληματικές παραλείψεις, σκάνδαλα ατιμώρητα και ένα σορό άλλες αλχημείες εις βάρος μας.

Η φράση «Δυστυχώς επτωχεύσαμεν» αποτελεί μια ιστορική αναφορά που πιστώνεται στον πρωθυπουργό της Ελλάδας, Χαρίλαο Τρικούπη. Ο Τρικούπης λέγεται πως χρησιμοποίησε τη φράση σε ομιλία του στη Βουλή στις 10 Δεκεμβρίου του 1893, αναφερόμενος στην οικονομική κατάσταση του κράτους και την αδυναμία του να αποπληρώσει το δημόσιο χρέος του. Η Κυβέρνησή του κήρυξε πτώχευση, η οποία και επέφερε την επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου σε βάρος της Ελλάδας. Έκτοτε, η φράση αυτή χρησιμοποιείται για να δηλώσει αποτυχία, τόσο για οικονομικά θέματα όσο και για γενικότερους λόγους .

Ποιο κάτω βλέπουμε αναλυτικά τα δάνεια και τις πολιτικές όπου ακολούθησε η Ελλάδα απο το 1832 εως σήμερα:

Η οικονομία επί βασιλείας του Όθωνα (1832-1862)

Κατά την περίοδο του Βασιλέως Όθωνος, το δάνειο των 60.000.000 γαλλικών φράγκων του Όθωνα εγγυήθηκαν οι τρεις Μεγάλες Δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία) κάθε μία το ένα τρίτο. Η τρίτη δόση των 20.000.000 γαλλικών φράγκων ουδέποτε καταβλήθηκε στην Ελλάδα. Κατακρατήθηκε από τη δανειοδότρια τράπεζα για την εξυπηρέτηση του δανείου. Από τις υπόλοιπες δύο δόσεις, 40 εκ. γ.φ., το 56,8% κατακρατήθηκε στο εξωτερικό, το υπόλοιπο(κατά τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη) σπαταλήθηκε από την αντιβασιλεία και σε έξοδα του Βαυαρικού στρατού.

Το έτος 1835, στο δημόσιο ταμείο υπήρχαν 1.800.000 δραχμές και απ□ αυτά τα χρήματα έπρεπε να καλυφθούν τα ελλείμματα 1833-1835 και η εξυπηρέτηση του δανείου, που ήταν 2.700.000 δραχμές. Τελικά η καθαρή πρόσοδος, από το δάνειο, για την Ελλάδα ήταν 14,2%. Στο τέλος του 1859 η Ελλάδα έναντι του δανείου χρωστούσε υπερτριπλάσια των όσων λογιστικά είχε επωφεληθεί από το δάνειο .Το έτος 1843 είχαμε τη δεύτερη πτώχευση-χρεοκοπία .

Το οικονομικό έργο του Χαρίλαου Τρικούπη (1880-1893)

Το 1893 ο Χαρίλαος Τρικούπης, εξαιτίας της άσχημης οικονομικής κατάστασης, κήρυξε την τρίτη πτώχευση . Η τρίτη πτώχευση της Ελλάδας σήμανε κλονισμό της δραχμής και ολοκληρωτικό μαρασμό της ελληνικής οικονομίας. Η κρίση αντιμετωπίστηκε με την υποτίμηση της δραχμής στη μισή αξία. Ο Τρικούπης έχασε στις εκλογές του Απρίλιο του 1895, αποσύρθηκε από την πολιτική και πέθανε ένα χρόνο αργότερα (το 1896) στη Ριβιέρα της Γαλλίας. Η πτώχευση οφείλεται σύμφωνα με μερικές απόψεις στην απροθυμία δανειοδότησης.

Διεθνής οικονομικός έλεγχος (1893-1912)

Μετά το θάνατο του Χαρίλαου Τρικούπη ακολούθησε ο καταστροφικός ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ 1897, τον οποίον κήρυξε ο Δηληγιάννης. Η κατάσταση για την Ελλάδα γινόταν όλο και πιο συγκεχυμένη, εξαιτίας των αντικρουόμενων συμφερόντων των μεγάλων δυνάμεων και των πέσεων που ασκούσαν οι ομολογιούχοι. Η Ελλάδα βγήκε από τον πόλεμο νικημένη και ταπεινωμένη, καθώς της επιβλήθηκε πολεμική αποζημίωση και Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος. Μάλιστα, για να εξασφαλισθούν οι δανειστές ότι θα εισπράξουν πίσω τα χρήματά τους, επέβαλαν μεταξύ των όρων την κατ ευθείαν είσπραξη των κερδών από τρία βασικά προϊόντα το πετρέλαιο, τα σπύρτα και τα τραπουλόχαρτα, τα οποία όπως διακινούσε μόνον το Ελληνικό Μονοπώλιο . Η Ελλάδα μέχρι τότε (1824-1897) πήρε 10 εξωτερικά δάνεια, συνολικά 770 εκ. γαλλικά φράγκα. Κατά μέσο όρο η τιμή έκδοσης κυμάνθηκε στο 72,54%, δηλαδή χρεώθηκε 770.000.000 γαλλικά φράγκα αλλά παρέλαβε τα 464.100.000. Τα υπόλοιπα ήταν τιμή έκδοσης και διάφορα άλλα έξοδα-κρατήσεις

Τα Οικονομικά των Βαλκανικών Πολέμων (1912-1922)

Την περίοδο 1902-1914 συνολογήθηκαν τέσσερα εξωτερικά δάνεια, συνολικά 521.000.000 γαλλικά φράγκα. Τα δύο πρώτα (76.000.000 γαλλικά φράγκα) μέχρι το έτος 1910 και το τέταρτο, 335.000.000 γαλλικά φράγκα το έτος 1914. Η δανειακή πρόσοδος χρησιμοποιήθηκε υπέρ της εξυπηρέτησης των ήδη υπαρχόντων εξωτερικών

δανείων, υπέρ της διεξαγωγής των Βαλκανικών πολέμων και στην ενσωμάτωση των νέων περιοχών που προέκυψαν μετά τους Βαλκανικούς. Δηλαδή, τα νέα δάνεια ξεπλήρωναν τα παλαιά. Το έτος 1912-1913 έγινε ο Α και Β Βαλκανικός Πόλεμος με τη στήριξη της Αντάντ και η Ελλάδα ενσωμάτωσε την Ήπειρο, τη Μακεδονία και τη Θράκη, επί πρωθυπουργίας Ελευθερίου Βενιζέλου. Η Ελλάδα είχε λάβει μεγάλη στρατιωτική βοήθεια από την Αντάντ. Παράλληλα με τη στρατιωτική βοήθεια όμως, η Ελλάδα έλαβε και οικονομική βοήθεια σε δάνεια, που αύξησαν το χρέος της. Η εκστρατεία του 1919-1922 στην Τουρκία που τέλειωσε με τη Μικρασιατική Καταστροφή είχε πάλι τις οικονομικές της επιπτώσεις.

Η οικονομία την περίοδο 1923-1940

Η εποχή του Μεσοπολέμου μέχρι τη διεθνή οικονομική κρίση (1922-1932) ήταν μια περίοδος σταδιακής ανόρθωσης της ελληνικής οικονομίας, με ίδρυση βιοτεχνιών και βιομηχανιών αλλά και μεγάλων δημόσιων έργων όπως το φράγμα της λίμνης Μαραθώνα. Η δραχμή σταθεροποιήθηκε ενώ η αξία της είχε πέσει στο ένα δέκατο πέμπτο της προπολεμικής αξίας. Με τη Μικρασιατική καταστροφή του 1922 ο πληθυσμός της Ελλάδας αυξάνεται με πολλούς πρόσφυγες, ενώ λήφθηκαν μέτρα για την αποκατάστασή τους με τη βοήθεια και της Κοινωνίας των Εθνών.

Η φορολογική επιβάρυνση παραμένει δυσβάστακτη. Σε σχέση με την προπολεμική έχει αυξηθεί κατά 37 φορές. Από το 1924 μέχρι το 1930 εισέρρευσαν στην Ελλάδα 1.160.000 χρυσά φράγκα, εκ των οποίων το 78% ήταν δάνεια. Την περίοδο 1924-1931 συνολογήθηκαν εννιά εξωτερικά δάνεια, συνολικά 992.000.000 χρυσά φράγκα ή 14.900.000.000 δραχμές. Τα δάνεια αυτά προήλθαν από την Μεγάλη Βρετανία κατά 48%, τις ΗΠΑ κατά 31% και τα υπόλοιπα σε μικρότερα ποσοστά από το Βέλγιο, τη Σουηδία, τη Γαλλία, την Ολλανδία, την Ελβετία, την Αίγυπτο και την Ιταλία. Τα δάνεια χρησιμοποιήθηκαν για την αποκατάσταση των προσφύγων, την εξυπηρέτηση του εξωτερικού δανεισμού, τη σταθεροποίηση της δραχμής και παραγωγικά. Την ίδια περίοδο η εξυπηρέτηση του εξωτερικού δανεισμού απορροφούσε το 29% των τακτικών εσόδων. Συνολικά την περίοδο 1924-1932 η Ελλάδα είχε δανεισθεί από το εξωτερικό 2.200.000.000 χρυσά φράγκα. Μέχρι το 1932 είχαμε αποσβέσει 2.380.000.000 χρυσά φράγκα δηλαδή 183 δις περισσότερα απ' όσα είχαμε δανεισθεί και πάλι χρωστούσε 2 δις χρυσά φράγκα. Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929 χτύπησε και την Ελλάδα. Η φορολογία αυξήθηκε και λήφθηκαν

έκτακτα οικονομικά μέτρα. Παρόλ' αυτά το 1932 κηρύχθηκε η τέταρτη πτώχευση . Η εξάρτηση της Ελλάδας από ξένα κεφάλαια την έκανε ευάλωτη σε διεθνείς οικονομικές και πολιτικές συγκυρίες.

Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και Εμφύλιος Πόλεμος (1940-1949)

Κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η Ελλάδα κατακτήθηκε από τη Γερμανία• ένα από τα επακόλουθα της κατοχής ήταν η καταστροφή των παραγωγικών δομών και ο λιμός. Οι πόροι της Ελλάδας δέχονταν υπερεκμετάλλευση, ενώ μερικά δάση εξαφανίστηκαν από την υπερυλοτομία. Σημαντικά εγγειοβελτιωτικά έργα, όπως γέφυρες, καταστράφηκαν είτε από τους Γερμανούς ή από αντιστασιακές ενέργειες. Πριν την Γερμανική εισβολή, ο Ελληνικός Χρυσός της Τράπεζας της Ελλάδος είχε φυγαδευτεί με μουλάρια και καράβια νύχτα για το Κάιρο. Κατά την κατοχή η υποτίμηση της δραχμής ήταν καθημερινή και αισθητή ακόμα και στις πιο μικρές συναλλαγές. Οι έμποροι προσπαθούσαν να εξαργυρώσουν το χρήμα σε είδος πριν τη δύση του ήλιου, για να προλάβουν την υποτίμηση. Επιπλέον, οι Γερμανοί εφάρμοσαν στην Ελλάδα ένα σύστημα απόσπασης του κυκλοφορούντος πλούτου από την αγορά, το οποίο στηριζόταν στην εξαπάτηση. Στην Αθήνα ένας καφές κόστιζε 1.000.000 δραχμές. Μετά το τέλος της κατοχής μια λίρα Αγγλίας ισοδυναμούσε με 7.000.000.000 περίπου δραχμές . Η Ελλάδα εντάχθηκε στο σχέδιο Μάρσαλ, αλλά εξαιτίας του εμφυλίου τα κονδύλια δε μπορούσαν να αποφέρουν οικονομική ανάπτυξη, ενώ ένα μέρος από αυτά χρησιμοποιήθηκε για τις ένοπλες συρράξεις. Εκτός αυτού στην Ελλάδα δόθηκε μόνον ένα μικρό μέρος από την οικονομική υποστήριξη που προέβλεπε αρχικά το σχέδιο. Επιπλέον, η κοινωνική διάλυση που προκάλεσε ο εμφύλιος επηρέασε την Ελλάδα γενικά, άρα και οικονομικά, αρκετές δεκαετίες μετά τη λήξη του. Επίσημα, σταμάτησαν οι εμπόλεμες συρράξεις στην Ελλάδα με τη Συμφωνία της Βάρκιζας το έτος 1944.

Τα οικονομικά της μεταπολεμικής περιόδου (1950-1967)

Στη μεταπολεμική περίοδο ήταν απαραίτητο να υπάρξει αποκατάσταση των υλικών ζημιών, ύστερα οικονομική ανάπτυξη που θα είχαν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου . Τα προβλήματα από το 1944 μέχρι το 1953 θα τα αντιμετωπίσουν συνολικά 18 κυβερνήσεις που θα προχωρήσουν σε οκτώ υποτιμήσεις της δραχμής.Ο

Σπύρος Μαρκεζίνης ως υπουργός συντονισμού αποφάσισε την υποτίμηση της δραχμής κατά 100%, τα οικονομικά μέτρα που πήρε οδήγησαν στην οικονομική ανάπτυξη . Μέχρι το 1955 η Ελλάδα είχε συνάψει μόνο τρία εξωτερικά δάνεια, συνολικά 145 εκ. δολάρια. Το δημόσιο χρέος συντίθεται από το προπολεμικό και το μεταπολεμικό. Το προπολεμικό, μέχρι το 1962 ήταν υπερτριπλάσιο του μεταπολεμικού. Στο προπολεμικό δημόσιο χρέος το 90% καταλάμβανε ο προπολεμικός εξωτερικός δανεισμός. Την περίοδο 1962-1967 οι ελληνικές κυβερνήσεις θα διακανονίσουν το 97% του προπολεμικού εξωτερικού δημόσιου χρέους, το οποίο μαζί με τους τόκους ανερχόταν στα 6,41 δισεκατομύρια δραχμές.

Ο Κωνσταντίνος Γ.Καραμανλής κυβέρνησε από το 1955 μέχρι το 1963

Η οικονομική ανάπτυξη ήταν ραγδαία, επετεύχθη το λεγόμενο Θαύμα της οκταετίας Καραμανλή. Το 1955-1963 η Ελλάδα ήταν η δεύτερη ταχύτερα αναπτυσσόμενη χώρα στην Ευρώπη με επόμενη τη Δυτική Γερμανία . Το 1961 υπογράφηκε συμφωνία μελλοντικής σύνδεσης με την ΕΟΚ. Μετά το 1955 η ελληνική κυβέρνηση σύναψε 28 εξωτερικά δάνεια, συνολικά 406,4 εκ. δολάρια. Ο μετακατοχικός δανεισμός προήλθε κατά 58,4% από τις ΗΠΑ, κατά 19% από τη Δυτ. Γερμανία και κατά 14,36% από την Αγγλία. Τα υπόλοιπα από διεθνείς οργανισμούς. Για την εξυπηρέτηση του μετακατοχικού εξωτερικού δανεισμού η Ελλάδα κατέβαλε το 128% της δανειακής προσόδου που λογιστικά είχε πάρει . Σταδιακά, και ίσως χάρη στο Σχέδιο Μάρσαλ η Ελλάδα κατάφερε να ορθοποδήσει οικονομικά τις επόμενες δύο δεκαετίες και να δώσει ένα ανθρώπινο πρόσωπο διαβίωσης, τουλάχιστον σε ένα σημαντικό τμήμα του λαού. Το ίδιο διάστημα, πάντως, εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστευσαν στην Γερμανία, το Βέλγιο, την Αυστραλία και τις ΗΠΑ. Τα βασικά υποστηρίγματα της Ελληνικής οικονομίας της μεταπολεμικής Ελλάδας ήταν τα λεγόμενα τέσσερα πόδια":

1.Το ναυτιλιακό συνάλλαγμα:Η ελληνική ναυτιλία ήταν πρώτη στον κόσμο.Οι Έλληνες ναυτικοί ξενιτεύονταν και έστελναν συνεχώς επιταγές στις οικογένειές τους.

2.Το μεταναστευτικό συνάλλαγμα:Εκατομμύρια Έλληνες ξενιτεύτηκαν στη Γερμανία, τις ΗΠΑ, την Αυστραλία, το Βέλγιο, και άλλες χώρες, στέλνοντας τις

οικονομίες τους σε ισχυρά Μάρκα ή κάποτε επέστρεφαν και έκαναν κάποια επένδυση, συνήθως ένα σπίτι.

3. Το σταδιακά αυξανόμενο τουριστικό συνάλλαγμα: Η Ελλάδα, μια χώρα που την επισκέπτονταν παλιά κάποιοι ρομαντικοί περιηγητές μόνο, άρχισε να αποκτά τουριστική υποδομή και οργανωμένες τουριστικές υπηρεσίες. Οι τουριστικές εγκαταστάσεις αρχικά ήταν κρατικές επιχειρήσεις οι οποίες σταδιακά έχουν αποκρατικοποιηθεί μέχρι σήμερα.

4. Οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων: όπως λάδι, ελιές, σταφίδα, φρούτα, και άλλα προϊόντα. Το πολιτικό τοπίο τελικά άρχισε να αποσταθεροποιείται, ενώ το 1965 ανατράπηκε αντισυνταγματικά η κυβέρνηση. Το 1967 το καθεστώς ανατράπηκε στη δικτατορία των συνταγματαρχών.

Τα Οικονομικά της Δικτατορίας των Συνταγματαρχών (1967-1974)

Ο οικονομικός εγκέφαλος της δικτατορίας ήταν ο Νικόλαος Μακαρέζος, ο οποίος υποστηρίζει την οικονομική πολιτική της δικτατορίας. Η στρατιωτική δικτατορία των συνταγματαρχών ακολούθησε μια εθνικιστική, αντικομμουνιστική αλλά και δημαγωγική πολιτική με αθρόες κατασκευές τεχνικών έργων σε όλη την Ελλάδα. Τα αποτελέσματα ήταν η έντονη αστυφιλία και το σταδιακό ερήμωμα της υπαίθρου, η μεγάλη ζήτηση εργατικών χεριών στις πόλεις με παράλληλη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Ένα άλλο σημαντικό ιστορικό γεγονός της περιόδου αυτής είναι η πετρελαϊκή κρίση του 1973 λόγω του Αραβοϊσραηλινού πολέμου, που είχε ως αποτέλεσμα τον υπερδιπλασιασμό της τιμής των καυσίμων με επακόλουθο την ραγδαία αύξηση όλων των τιμών προϊόντων και υπηρεσιών. Στο μεταξύ η αστυφιλία είχε αυξηθεί σημαντικά, ο πληθυσμός της Αθήνας ήταν 1.500.000 κατοίκους. Υπολογίζεται ότι το 50% της συνολικής μετανάστευσης Ελλήνων στην Αθήνα έγινε μεταξύ των ετών 1950-1967 και το υπόλοιπο 50% επί της επταετούς δικτατορίας 1967-1974. Σημαντικές δηλώσεις – διαπιστώσεις για τα οικονομικά της περιόδου της Δικτατορίας των Συνταγματαρχών είναι οι εξής:

• "Η αντιμετώπιση της φτώχειας εξαντλήθηκε στην διαγραφή των αγροτικών χρεών" (Ιωάννης Πεσμαζόγλου).

•"Η οικονομική πολιτική της δικτατορίας ήταν στην ουσία πολιτική οικονομικής μεγεθύνσεως και όχι οικονομικής αναπτύξεως"(Ξενοφών Ζολώτας)

•"Ο εξωτερικός δανεισμός στην περίοδο της δικτατορίας των Απριλιανών, ξεπέρασε τρείς φορές τα δάνεια που είχε λάβει το Ελληνικό κράτος από το έτος 1830. Τότε δημιουργήθηκε ο εφιάλτης του υψηλού εξωτερικού χρέους. Ο πληθωρισμός έτρεχε με 30%"(Τάκης Κατσιμάρδος).

•"Η οικονομική κατάσταση έβαινε σταθερώς επιδεινούμενη...Η προσπάθεια αστυνομικής καθηλώσεως των τιμών, οδήγησε εις πλήρη εξάρθρωσι της αγοράς"(Σπύρος Μαρκεζίνης,υποψήφιος πρωθυπουργός της δικτατορίας).

•"Η περίοδος της Δικτατορίας ήταν περίοδος υπέρογκου εσωτερικού δανεισμού, ο οποίος και τετραπλασιάσθηκε. Αντίθετα ο εξωτερικός δανεισμός σημειώνει μικρή αύξηση. Συνολικά ελήφθησαν 19 εξωτερικά δάνεια, μόλις στο 6,4% του νέου Δημόσιου Χρέους εξ αυτών το 92,2% ήταν σε δολάρια, ενώ η αγγλική λίρα απουσίαζε. Την περίοδο αυτή εμφανίζονται τα δάνεια σε συνάλλαγμα. Πρόκειται για δάνεια εργοληπτικών εταιρειών, τα οποία έπαιρναν από το εξωτερικό, υπό την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου. Στη συνέχεια τα παραχωρούσαν στο Ελληνικό Δημόσιο προς εκτέλεση δημοσίων έργων, με ανάδοχους τις εν λόγω εταιρείες. Συνολικά συνομολογήθηκαν 59 τέτοια δάνεια. Προφανώς το Ελληνικό Δημόσιο δεν είναι ο δανειολήπτης, έτσι δεν θεωρείται εξωτερικός δανεισμός. Στο νέο δημόσιο χρέος ο δανεισμός σε συνάλλαγμα αντιπροσώπευε το 23,6%" (Ηλιαδάκης Αναστάσιος) .

• Αριθμητικά, το δημόσιο χρέος το έτος 1974 (πτώση της Δικτατορίας) ανερχόταν σε ποσό που αντιστοιχεί στο 25% του ΑΕΠ.

Η περίοδος μετά το 1974 υπήρξε περίοδος μεγάλου δανεισμού για την Ελλάδα με συνέπεια τη γρήγορη διόγκωση του χρέους. Μεταξύ του 1980 και 1993 το χρέος εκτινάχθηκε από 28,6% σε 111,6% του ΑΕΠ . Το έλλειμμα την ίδια περίοδο ήταν επίσης υψηλό. Μετά το 1993 η οικονομία μπήκε σε έναν πιο ομαλό δρόμο με στόχο να ικανοποιήσει τα κριτήρια σύγκλισης της συνθήκης του Μάαστριχτ. Χάρη στην επίτευξη υψηλότερων ρυθμών ανάπτυξης και αποκρατικοποιήσεων το χρέος άρχισε να μειώνεται ελαφρά ως ποσοστό του ΑΕΠ και το έλλειμμα έπεσε μέχρι το 1999 κάτω από 3%, πετυχαίνοντας τελικά η Ελλάδα να γίνει μέλος της ΟΝΕ. Αργότερα

αποκαλύφθηκε πως οι σχετικά υψηλές επιδόσεις που παρουσιάζονταν αυτή την περίοδο οφείλονταν σε αποκρύψεις ελλειμμάτων και δανείων, πρακτική που ονομάστηκε δημιουργική λογιστική, στην υλοποίηση της οποίας βοήθησε και η τράπεζα επενδύσεων Goldman Sachs .

Περίοδος ένταξης στην ΕΟΚ-ΕΕ και την ευρωζώνη (1974-2001)
Η επιδείνωση του δημόσιου χρέους προέρχεται από την αύξηση του εσωτερικού δανεισμού . Σύμφωνα με πίνακα - γραφική παράσταση του Capital.gr του Ελληνικού Δημόσιου χρέους, το έτος 1981 αυτό ανερχόταν σε ποσό που αντιστοιχεί με 27% του ΑΕΠ.

Το 1979 η Ελλάδα υπογράφει συνθήκη προσχώρησης στην ΕΟΚ. Η ένωση ολοκληρώνεται την 1η Ιανουαρίου του 1981. Σημαντική απόφαση είναι η εξίσωση των δύο φίλων στο επίπεδο των μισθών και της αναγνώρισης της δουλειάς τους .Το διάστημα 1982-89, κατά μέσο όρο, η συνολική εξυπηρέτηση του Δ.Χ. κάλυψε το 33,61% των τακτικών εσόδων της ίδιας περιόδου.Μεταξύ το 1975-87 συνομολογήθηκαν 18,4 δισ. δολ. εξωτερικών δανείων, εκ των οποίων το 81% διετέθει για την εξυπηρέτηση των δανείων. Η προσφυγή στον εξωτερικό δανεισμό έγινε για έργα συγκοινωνιακής, αγροτικής και αστικής υποδομής. Ένα δάνειο το 1986, για την αποκατάσταση των ζημιών από τους σεισμούς στην Καλαμάτα και ένα για την υποστήριξη του ισοζυγίου πληρωμών .Το ΠΑΣΟΚ ανέλαβε την Ελλάδα το 1981 με Δημόσιο Χρέος που αντιστοιχούσε στο 27% του ΑΕΠ, και την παρέδωσε στην Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Μητσοτάκη το 1990 με Δημόσιο Χρέος 80% του ΑΕΠ, και παρέδωσε δημόσιο χρέος στο 110%του ΑΕΠ. Από το 1993 διογκώνεται ο δημόσιος τομέας της οικονομίας, για παράδειγμα επανακρατικοποιούνται οι Αστικές Συγκοινωνίες ΕΑΣ Αθηνών, γίνονται μαζικοί διορισμοί στο δημόσιο και διοχετεύονται χρήματα από την ΕΕ σε μη βιώσιμες ή ελλειμματικές δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις.Το 2001 η Ελλάδα μπήκε στην Ευρωζώνη.

1.2 Εξέλιξη της Ελληνικής οικονομίας

Η Ελληνική Οικονομία αναπτύχθηκε ταχύτατα μετά το πέρας του Δευτέρου παγκοσμίου πολέμου και του εμφυλίου. Η συνεχής σύγκλιση με τις αναπτυγμένες δυτικές χώρες όμως διακόπηκε κατά το 1980 για να ξαναρχίσει το 1995. Σε μια ενδεικτική σύγκριση της ανάπτυξης της Ελλάδας με άλλες χώρες με βάση τα έτη 1950 έως και 1980 παρατηρείται ότι συγκεκριμένα το 1965 η ταχύτητα ανόδου ξεπερνάει ακόμα και την Γερμανία. Ενώ αντίθετα μετά το 1980 αρχίζει να παρατηρείται μια έντονη μείωση της προόδου η οποία θα ανασταλεί προσωρινά κατά τα έτη 1989, 1995 και 1996. Την περίοδο αυτή το ελληνικό ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε μονάδες αγοραστικής δύναμης έχει ανοδικές τάσεις. Τον Ιανουάριο του 2002 η Ελλάδα και οι άλλες έντεκα χώρες της ευρωζώνης απέκτησαν κοινό νόμισμα, το ευρώ. Η ένταξη της Ελλάδος στη ζώνη του ευρώ έγινε το 2001 μετά την επιτυχή πορεία της σύγκλισης των δημοσιονομικών μεγεθών και την ικανοποίηση κατά την διάρκεια του 2000 των (τεσσάρων από τα πέντε) κριτηρίων της συνθήκης του Μάαστριχτ (πληθωρισμός, έλλειμμα γενικής κυβέρνησης, δημόσιο χρέος, μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών, μακροπρόθεσμο επιτόκιο δανεισμού). Το Ακαθάριστο προϊόν συνέχισε να αυξάνεται με ρυθμούς άνω του ευρωπαϊκού μέσου όρου και αυτό λόγω των επενδύσεων σε υποδομές σχετιζόμενες με τους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004 αλλά και λόγω της ευκολίας πρόσβασης σε πιστώσεις για καταναλωτικές δαπάνες. Ωστόσο η χώρα από το 2001 έως και το 2005 βρέθηκε να παραβιάζει το κριτήριο για έλλειμμα κάτω από το 3% του Συμφώνου Σταθερότητας (το οποίο είχε σκοπό να διασφαλίζει ότι τα κράτη συνεχίζουν να τα τηρούν μετά την ένταξη στην ευρωζώνη για την ικανοποίηση των κριτηρίων του Μάαστριχτ).

Από τα τέλη του 2009 και αρχές του 2010, εξαιτίας συνδυασμού διεθνών και τοπικών παραγόντων όπως: α) η οικονομική κρίση και β) Οι ανεξέλεγκτες δαπάνες που δημιουργήθηκαν μέχρι τις εκλογές του 2009, έκαναν την Ελληνική οικονομία να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα καθώς έχει το δεύτερο μεγαλύτερο ετήσιο έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού και το δεύτερο μεγαλύτερο δημόσιο χρέος στην Ευρωπαϊκή ένωση. Περαιτέρω ανάλυση δίδεται από τον συνοπτικό πίνακα της πορείας των δύο αυτών δημοσιονομικών μεγεθών από το 2000 έως το 2009.

Η Ελλάδα είναι μια αρκετά ανεπτυγμένη χώρα, διαθέτει ένα υψηλό επίπεδο διαβίωσης και ένα υψηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης που την κατατάσσει στην 25η θέση στον κόσμο το 2007, και 22η για την ποιότητα ζωής παγκοσμίως στον

δείκτη του περιοδικού Economist το 2005. Το 2008, σύμφωνα με τα στοιχεία το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ήταν ίσο με το 95% του Μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κύριοι μεγάλοι κλάδοι της Ελληνικής οικονομίας είναι ο τουρισμός, η ναυτιλία, η βιομηχανική παραγωγή τροφίμων, η επεξεργασία καπνού, η υφαντουργία, τα χημικά, τα προϊόντα μετάλλου, η μεταλλευτική και οι μονάδες διύλισης πετρελαίου.

Η μεγέθυνση του ΑΕΠ της Ελλάδος είναι κατά μέσον όρο, από τις αρχές του 1990 υψηλότερη από αυτήν του μέσου όρου των χωρών της Ευρωπαϊκής ένωσης. Εντούτοις η Ελληνική Οικονομία αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα περιλαμβανομένων και της αύξησης των επιπέδων της ανεργίας, της γραφειοκρατίας και της διαφθοράς. Το 2009, η Ελλάδα είχε την δεύτερη χαμηλότερη κατάταξη στην ΕΕ σύμφωνα με τον δείκτη οικονομικής ελευθερίας (μετά την Πολωνία), ενώ κατατάσσεται 81η παγκοσμίως. Η χώρα υποφέρει από υψηλά επίπεδα πολιτικής και οικονομικής διαφθοράς και χαμηλή ανταγωνιστικότητα συγκριτικά με τους Ευρωπαίους εταίρους της. Ο ρυθμός μεγέθυνσης της οικονομίας γύρισε σε αρνητικό πρόσημο το 2009 για πρώτη φορά από το 1993. Μία σημαντική ένδειξη της υπερχρέωσης τα περασμένα χρόνια είναι το γεγονός ότι η αναλογία ιδιωτικών δανείων προς καταθέσεις ξεπέρασε τις 100 μονάδες (αναλογία μεγαλύτερη του 1 προς 1) κατά την διάρκεια του Α εξαμήνου του 2007. Μέχρι το τέλος του 2009, ως αποτέλεσμα του συνδυασμού της διεθνούς οικονομικής κρίσης και εσωτερικών παραγόντων (ανεξέλεγκτης σπατάλης μέχρις τις εκλογές του 2009), η ελληνική οικονομία αντιμετώπισε την πιο σοβαρή της κρίση από το 1993, με το υψηλότερο δημόσιο έλλειμμα (κοντά πάντα σε αυτό της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου), καθώς και το υψηλότερο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στην ΕΕ. Το δημόσιο έλλειμμα του 2009 έφτασε στο 13,6% του ΑΕΠ. Αυτό και τα αυξανόμενα επίπεδα χρέους (στο 113% του ΑΕΠ το 2009) οδήγησαν σε υψηλό κόστος δανεισμού, που προκάλεσε μία σοβαρή οικονομική κρίση. Η Ελλάδα προσπαθεί να καλύψει το υπερβολικό δημόσιο έλλειμμα της στα ίχνη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης .

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Το δημόσιο χρέος είναι το σύνολο των ακαθάριστων χρηματικών υποχρεώσεων του Κράτους που προκύπτουν από το δημόσιο δανεισμό και εξαιρουμένων των υποχρεώσεων των περιουσιακών στοιχείων τα οποία ανήκουν στο Κράτος. Μετρείται σε καθορισμένα χρονικά σημεία όπως κάθε τρίμηνο και κάθε χρόνο. Συνήθως το χρονικό σημείο αναφοράς είναι το τέλος κάθε χρόνου.

Το χρέος είναι αποτέλεσμα ελλειμματικού Ισοζυγίου Πληρωμών και η κυβέρνηση αναγκάζεται να δανειστεί για να το καλύψει, ή αλλιώς να χρηματοδοτήσει τις δημόσιες δαπάνες. Τα διάφορα μέσα που χρησιμοποιούνται για δανεισμό είναι η έκδοση ομολογιών, βραχυπρόθεσμων τίτλων, χρεογράφων, γραμματίων αλλά και η έκδοση κινητών αξιών.

Στο τέλος κάθε έτους παρουσιάζονται δύο αξίες οι οποίες αναγράφονται στον δανειακό τίτλο: Η ονομαστική αξία (σταθερή) και η τιμαριθμικά αναπροσαρμοζόμενη αξία της υποχρέωσης η οποία λαμβάνει υπόψη την τιμαριθμική αναπροσαρμογή.

Το δημόσιο χρέος δεν κατέχεται μόνο από την Κυβέρνηση ή την Κεντρική Τράπεζα της χώρας η οποία αποτελεί τον μεσάζων της Κυβέρνησης αλλά μπορεί να κατέχεται από οποιοδήποτε κυβερνητικό φορέα όπως δημοτικές ή τοπικές αρχές με κυβερνητικές εγγυήσεις.

Επίσης σε μια ευρύτερη έννοια του όρου «δημόσιο χρέος» περιλαμβάνονται και οι υποχρεώσεις των επιχειρήσεων δημοσίου συμφέροντος αφού σε περίπτωση που δεν μπορούν να αποπληρώσουν τα δάνεια τους τότε αυτά επιβαρύνουν την Κυβέρνηση η οποία τα έχει εγγυηθεί. Επιπρόσθετα, μέρος των εσόδων αυτών των επιχειρήσεων προέρχεται από επιχορηγήσεις του Κράτους και συμπεριλαμβάνονται στον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Στο σύνολο των υποχρεώσεων που έχει μια Κυβέρνηση περιλαμβάνονται και οι μελλοντικές πληρωμές που δεν έχουν πληρωθεί ακόμα όπως μισθοί συντάξεις, πληρωμές για αγαθά και υπηρεσίες, μπορεί επίσης να θεωρηθεί από ορισμένους ως δημόσιο χρέος.

Τα τελευταία χρόνια, το συνεχώς αυξανόμενο δημόσιο χρέος το οποίο μαστίζει τα περισσότερα Κράτη είναι ίσως το πιο σημαντικό οικονομικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι χώρες. Ο βασικός τους στόχος είναι η αποκλιμάκωση του χρέους σε σχέση με το ΑΕΠ μέσω της δημοσιονομικής της πολιτικής.

Το ψηλό χρέος επιβαρύνει δυσμενώς τον Κρατικό Προϋπολογισμό σε βαθμό που επηρεάζει την οικονομική ανάπτυξη αφού τα έσοδα κατευθύνονται στην αποπληρωμή των υψηλών τόκων και έτσι απομένουν λιγότερα χρήματα για να μπορέσει να ασκηθεί σωστά μια δημοσιονομική πολιτική με σημαντικές δαπάνες που θα βοηθήσουν στη διοχέτευση χρημάτων στην οικονομία και θα συνεισφέρουν στην αύξηση των οικονομικών μεγεθών (όπως του ΑΕΠ).

Επιπρόσθετα η προσπάθεια περιορισμού του χρέους προϋποθέτει την εξοικονόμηση από άλλους πόρους, οι οποίοι δημιουργούν όφελος ευκαιρίας (opportunity benefit) αφού θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αλλού πιο αποτελεσματικά σε άλλους τομείς της οικονομίας.

Στη πρόσφατη ιστορία έχουν παρατηρηθεί πάμπολλες περιπτώσεις χρεοκοπίας Κρατών από «αθέτηση πληρωμών». Οι κύριοι λόγοι είναι η κακοδιαχείριση των δημοσίων οικονομικών και τα ξεσπάσματα οικονομικών κρίσεων όπου εντείνονται και οι αναζητήσεις ρευστότητας από διάφορα Κράτη για να επιβιώσουν.

2.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

A) ΚΑΘΑΡΟ ΚΑΙ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Καθαρό Χρέος

Το καθαρό χρέος υπολογίζεται όταν αφαιρεθούν από το ακαθάριστο χρέος τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία (ρευστά διαθέσιμα και οι καταθέσεις όψεως & προθεσμίας των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών).

Ακαθάριστο Χρέος

Το ακαθάριστο χρέος είναι στην ουσία όλες οι υποχρεώσεις ενός Κράτους σε μεικτούς αριθμούς χωρίς οποιεσδήποτε αποκοπές. Το ακαθάριστο χρέος είναι μια έννοια που χρησιμοποιείται γιατί σχετίζεται άμεσα με τις δαπάνες εξυπηρέτησης του χρέους (χρεολυσία και τόκοι).

B) ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ

Το δημόσιο χρέος διακρίνεται σε εσωτερικό και εξωτερικό ανάλογα από το που προέρχονται τα χρήματα που δανείζονται.

Εξωτερικό Χρέος

Το εξωτερικό χρέος αποτελείται από τις οφειλές τις χώρας σε ξένους δανειστές οι οποίοι μπορεί να είναι Κράτη, τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρίες ακόμα και μικροεπενδυτές. Με άλλα λόγια τα κεφάλαια που αντλούνται από τον εξωτερικό δανεισμό αντιπροσωπεύουν κάποια μορφή ξένης αποταμίευσης.

Σε περιπτώσεις όπου η χώρα αδυνατεί να δανειστεί από τους μηχανισμούς των αγορών λόγω κακής πιστοληπτικής ικανότητας τότε μπορεί να προσφύγει στο

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) όπου μπορεί να αιτηθεί δάνειο ή ακόμη και στην Παγκόσμια Τράπεζα.

Το εξωτερικό χρέος υπόκειται σε συναλλαγματικό κίνδυνο αφού η χώρα θα μετατρέψει το δάνειο στο εγχώριο νόμισμα και θα αναγκάζεται κάθε φορά που πλειρώνει τόκους να το μετατρέψει ξανά σε ξένο συνάλλαγμα. Διαφέρει από το χρέος σε συνάλλαγμα γιατί το δάνειο σε συνάλλαγμα περιλαμβάνει και δάνεια που έχει συνάψει το Κράτος σε ξένο νόμισμα από το εσωτερικό της χώρας και οφείλει να τα αποπληρώσει σε ξένο νόμισμα.

Ισχυρές οικονομίες που είναι σε θέση τόσο να ανταποκρίνονται σε δανειακές τους υποχρεώσεις αλλά και αυτές που έχουν ισχυρό νόμισμα δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα όταν λαμβάνουν εξωτερικά δάνεια.

Αντίθετα αδύνατες οικονομίες που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις δανειακές τους υποχρεώσεις αντιμετωπίζουν συχνά πτώση στις συναλλαγματικές τους ισοτιμίες και άρα αδυνατούν να αντλήσουν κεφάλαια για να εξοφλήσουν το χρέος του με αποτέλεσμα αυτό να κρίνεται ως μη βιώσιμο.

Εσωτερικό Χρέος

Το εσωτερικό χρέος αποτελείται από τις οφειλές της χώρας σε ντόπιους δανειστές οι οποίοι μπορεί να είναι τράπεζες, εταιρίες ακόμα και μικροεπενδυτές. Με άλλα λόγια τα κεφάλαια που αντλούνται από τον εσωτερικό δανεισμό αφορούν ημεδαπή αποταμίευση.

Το εσωτερικό χρέος συμπεριλαμβάνει τα κεφάλαια που μια κυβέρνηση μπορεί να δανειστεί (μέσω της άσκησης της Νομισματικής Πολιτικής από την Κεντρική Τράπεζα).

Με την εκτύπωση πρόσθετου νομίσματος παρατηρούνται πληθωριστικές πιέσεις και με το δανεισμό η κυβέρνηση έχει την ευχέρεια να λάβει μέτρα για αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού.

Το εσωτερικό χρέος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τιτλοποίηση και πώληση του σε επενδυτές. Τα κεφάλαια που θα λάβει το Κράτος από την πώληση αυτή θα μπορεί να τα χρησιμοποιήσει για να αποκαταστήσει την ισορροπία εξωτερικού και εσωτερικού χρέους. Αυτή η στρατηγική συνήθως γίνεται με την τακτοποίηση των υποχρεώσεων και τη μείωση του συνολικού χρέους της χώρας και βοηθά στο να σταθεροποιήσει την οικονομία και να προστατεύσει την αξία του εγχώριου νομίσματος.

Γ. ΑΠΕΧΘΕΣ ΧΡΕΟΣ

Απεχθές χρέος θεωρείται το δάνειο που μπορεί να συνάψει μια κυβέρνηση και να είναι εναντίον των συμφερόντων της χώρας. Περιπτώσεις σύναψης τέτοιων χρεών προκύπτουν συνήθως σε δικτατορικά καθεστάτα όπου ο κύριος στόχος είναι η ενδυνάμωση του καθεστώτος και όχι η εξυπηρέτηση των συμφερόντων του λαού.

Αυτό το χρέος δεν θεωρείται υποχρέωση του Κράτους, αλλά ένα προσωπικό χρέος εξουσίας και μπορεί να ακυρωθεί όταν η εκάστοτε κυβέρνηση που το σύναψε, αποχωρήσει από την εξουσία. Η μόνη απαίτηση των δανειστών μπορεί να στραφεί μόνο στα πρόσωπα που ήταν στην αποχωρήσασα εξουσία. Ο όρος «απεχθές χρέος» εισήχθηκε αρχικά από τον Ρώσο νομικό Alexander Sack το 1927.

Τρεις προϋποθέσεις πρέπει να υπάρχουν για να ορίσουμε τι σημαίνει απεχθές χρέος.

α. Απουσία Λαϊκής Νομιμοποίησης δηλ τα δάνεια να συμφωνήθηκαν χωρίς τη συγκατάθεση των πολιτών.

β. Έλλειψη Συμφέροντος δηλ. δάνεια τα οποία χρησιμοποιήθηκαν σε σκοπούς αντίθετους με τα συμφέροντα τους Κράτους.

γ. Ο δανειστής να είναι ενήμερος για το (α) και (β).

Αυτές οι τρεις προϋποθέσεις επιβεβαιώνουν το λόγο για τον οποίο το «απεχθές» χρέος δεν μπορεί να επιβαρύνει τους πολίτες του κάθε Κράτους αφού τα κεφάλαια που αντλούνται δεν χρησιμοποιούνται για να ικανοποιήσουν ανάγκες του λαού.

Δεν υπάρχει κάποιο Διεθνές Σύστημα που να μπορεί να έχει εξουσιοδότηση να διακανονίζει τακτοποίηση τέτοιου είδους χρέους αλλά συνήθως αυτό γίνεται μεταξύ των επηρεαζόμενων χωρών και σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να έχουμε παρέμβαση του Ο.Η.Ε.

Δ. ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟ ,ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΜΟ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΧΡΕΟΣ

Ανάλογα με την διάρκεια αποπληρωμής του χρέους αυτό μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε:

α. Βραχυπρόθεσμο χρέος

Βραχυπρόθεσμο χρέος αφορά τα δάνεια στα οποία η ημερομηνία λήξης δεν υπερβαίνει το ένα έτος.

Τα Κράτη δανείζονται βραχυπρόθεσμα από άλλα Κράτη, τράπεζες, εταιρίες ακόμα και μικροεπενδυτές ή και από την ΕΚΤ. Ο σκοπός του δανεισμού αυτού είναι η χρηματοδότηση των δαπανών (παραγωγικών και μη-παραγωγικών) του Κράτους και αποτελείται σε επενδυτές οι οποίοι επιθυμούν να αποταμιεύσουν σε βραχυπρόθεσμους τίτλους.

Στην προσπάθεια του το Κράτος να μετατρέψει το βραχυπρόθεσμο δανεισμό σε μεσοπρόθεσμο, πολλές φορές επιχειρεί και ανανεώνει τους βραχυπρόθεσμους τίτλους που λήγουν είτε κάθε τρίμηνο, εξάμηνο ή και χρόνο.

Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός χρησιμεύει σε περιόδους ύφεσης όπου το Κράτος επιχειρεί να επενδύσει αυτά τα χρήματα στην οικονομία για να ενισχύσει τη ζήτηση η οποία είναι μειωμένη. Τα κεφάλαια αυτά μεταφέρονται στην ουσία από την αποταμίευση στην κατανάλωση. Επιπρόσθετα, ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός φέρει χαμηλότερα επιτόκια από το μακροπρόθεσμο και βοηθά το Κράτος να αποφεύγει τον μακροπρόθεσμο δανεισμό.

Η μετατροπή των χρημάτων σε επενδύσεις που στην ουσία προορίζονταν για αποταμίευση, συνήθως προκαλεί πληθωριστικές πιέσεις λόγω της αύξησης της προσφοράς χρήματος στην οικονομία.

β. Μεσοπρόθεσμο και γ. Μακροπρόθεσμο χρέος

Μεσοπρόθεσμο χρέος αφορά τα δάνεια στα οποία η ημερομηνία λήξης βρίσκεται μεταξύ ενός και δέκα ετών και το Μακροπρόθεσμο χρέος τα δάνεια που έχουν διάρκεια πέραν των δέκα ετών. (η περίοδος είναι ενδεικτική και βασίζεται κάθε φορά στις συνθήκες της αγοράς).

Τόσο ο Μεσοπρόθεσμος όσο και ο Μακροπρόθεσμος δανεισμός αφορά στην χρηματοδότηση επενδύσεων και καταναλωτικών δαπανών του Κράτους με απώτερο στόχο την κατανομή κυρίως των επενδύσεων.

Επιπρόσθετα, το Κράτος μπορεί να συνάψει δάνεια χωρίς ημερομηνία λήξης όπως αυτά που μπορεί να απαιτηθούν μόνο με την εμφάνιση του τίτλου αλλά και κάποια πάγια δάνεια (πάγιο δημόσιο χρέος) όπου δεν έχουν συγκεκριμένη ημερομηνία εξόφλησης.

Τα πάγια δάνεια διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες:

- Τα γνήσια όπου δεν έχει ευθύνη το Κράτος να εξοφλήσει
- Τα μη-γνήσια όπου το Κράτος δεν δεσμεύεται να ξοφλήσει σε συγκεκριμένη ημερομηνία. Αυτοί οι τίτλοι μπορούν να πουληθούν στο χρηματιστήριο.

2.3 ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

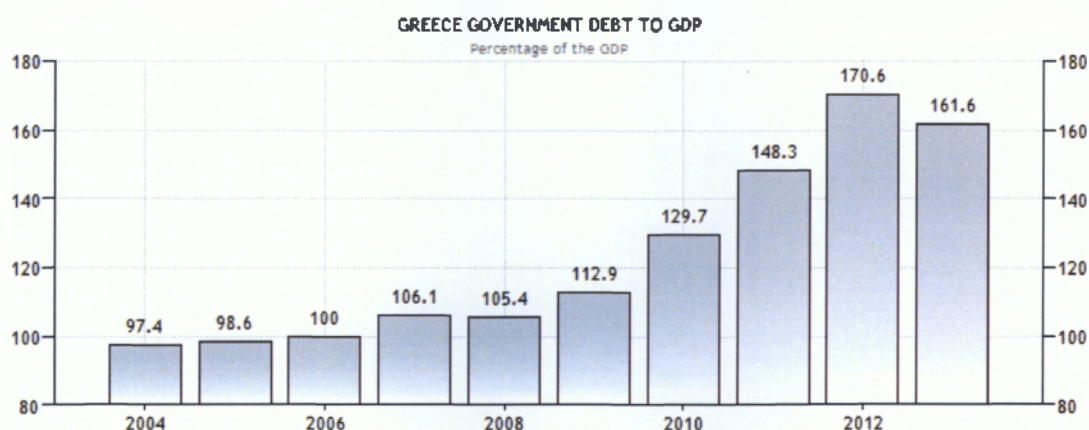
Με τον όρο «δυναμική» δημοσίου χρέους εννοούμε την μακροχρόνια μεταβολή και εξέλιξη του χρέους.

Ένας από τους κύριους λόγους συσσώρευσης δημοσίου χρέους στην πάροδο του χρόνου είναι τα συνεχή δημοσιονομικά ελλείμματα του Ισοζυγίου Πληρωμών καθώς και το υφιστάμενο χρέος το οποίο συσσωρεύει τόκους. Το χρέος αυτό που δημιουργείται από τα συνεχή ελλείμματα μπορεί να αναπτύξει μια ασταθή δυναμική.

Το αυξανόμενο χρέος οφείλεται στην ανικανότητα του Κράτους διαχρονικά να μπορεί να καλύπτει τα ελλείμματα που παρουσιάζονται είτε με αύξηση είτε με μείωση εσόδων.

Η δυναμική του δημοσίου χρέους παρουσιάζεται τις πλείστες φορές με το μέγεθος δημοσίου χρέους ως προς το ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) δηλ ως ποσοστό της παραγωγικής ικανότητας μιας χώρας. Για την Ελλάδα ο Δείκτης αυτός είχε μια ανοδική πορεία τα τελευταία χρόνια και παρουσιάζεται πιο κάτω:

Πίνακας 2.1

Πηγή: <http://www.tradingeconomics.com/greece/government-debt-to-gdp>

Ο Δείκτης αυτός μπορεί να προσδιοριστεί από τους εξής παράγοντες για να μπορούν να γίνονται σωστές εκτιμήσεις και προβλέψεις.

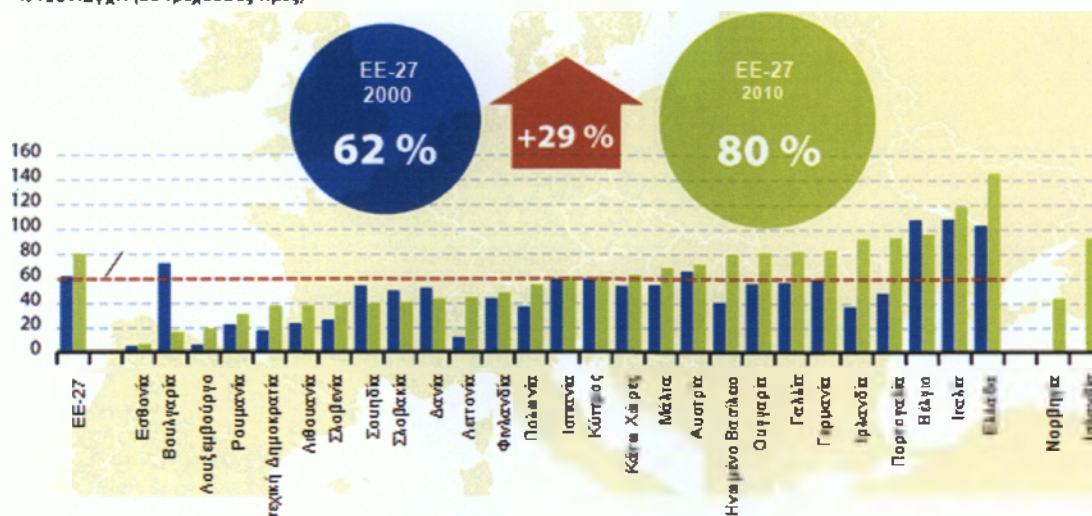
α. Το ύψος του δημοσίου χρέους

Ο υπολογισμός του ύψους του δημοσίου χρέους παρουσιάζεται σε τρέχουσες τιμές.

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει το ύψος χρέους των 27 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2011 σε σχέση με το 2000 στο οποίο διαφαίνεται η συνολική αύξηση του χρέους κατά 29%.

Πίνακας 2.2

Δημόσιο χρέος, ανά χώρα
% του ΑΕγχΠ (σε τρέχουσες τιμές)

Πηγή: Eurostat (κωδικός ηλεκτρονικών δεδομένων: tsdde410)

Οι πληροφορίες για το ύψος του δημοσίου χρέους μπορούν να αντληθούν από το Δελτίο Δημοσίου Χρέους που εκδίδεται από το Υπουργείο Οικονομικών.

β. Το επιτόκιο εξυπηρέτησης του χρέους

Το επιτόκιο αυτό είναι το μέσο ονομαστικό και έχει ευθεία σχέση με το Δείκτη Χρέους/ΑΕΠ δηλ οποιαδήποτε αύξηση του επιτοκίου θα προκαλέσει αύξηση του Δείκτη και αντίστροφα.

Είναι προφανές και από τον πίνακα πιο κάτω στο κεφάλαιο 3.6.2.(σελ.46) ότι το ψηλό μέσο επιτόκιο παρουσίαζε δυσκολίες στην αποπληρωμή του δημοσίου χρέους με αποτέλεσμα να γίνει αναδιάρθρωση και να μειωθεί το μέσο επιτόκιο και

παράλληλα να αναπροσαρμοστούν οι προβλέψεις για μείωση και του Δείκτη Χρέους μέχρι το 2020.

Εάν μια χώρα αδυνατεί να δανειστεί από τις αγορές λόγω του ψηλού επιτοκίου τότε θα αναγκαστεί να δανειστεί από το Μηχανισμό Στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το επιτόκιο της θα διαμορφωθεί από:

- Το επιτόκιο που θα λάβει από το Δ.Ν.Τ.
- Το euribor
- Το επιτόκιο με το οποίο δανείζεται η Γερμανία

γ. Ο πληθωρισμός

Ο πληθωρισμός υπολογίζεται από το ρυθμό αύξησης του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για ένα χρόνο και επηρεάζει αντίστροφα το Δείκτη Χρέους/ΑΕΠ αφού άνοδος στο ρυθμό πληθωρισμού προκαλεί αυξήσεις στις τιμές διαφόρων αγαθών και μείωση της κατανάλωσης και άρα του ΑΕΠ.

Πίνακας 2.3

	Projections										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030
Baseline: Public sector debt 1/	161	152	156	152	147	142	136	131	125	120	96
Inflation rate (GDP deflator, in percent)	1.9	0.2	0.3	0.4	0.6	0.8	1.0	1.2	1.5	1.7	1.8

Πηγή: International Monetary Fund, 5th Review on Greece - December 2011

Με βάση το μοντέλο που χρησιμοποιεί το IMF για τις προβλέψεις του Δείκτη Χρέους προς ΑΕΠ για την Ελλάδα, χρησιμοποιεί χαμηλά επίπεδα πληθωρισμού (<3%) για να προβλέψει μείωση του Δείκτη Χρέους/ΑΕΠ.

Από την άλλη όμως ο πληθωρισμός μπορεί να έχει και αρνητικές συνέπειες ως προς το Χρέος αφού στην περίπτωση της Ευρώπης μπορεί να οδηγήσει την ΕΚΤ σε αύξηση των επιτοκίων και άρα να προκαλέσει αύξηση στο κόστος δανεισμού των Κρατών-Μελών το οποίο επηρεάζει αρνητικά το Δείκτη Χρέους προς ΑΕΠ.

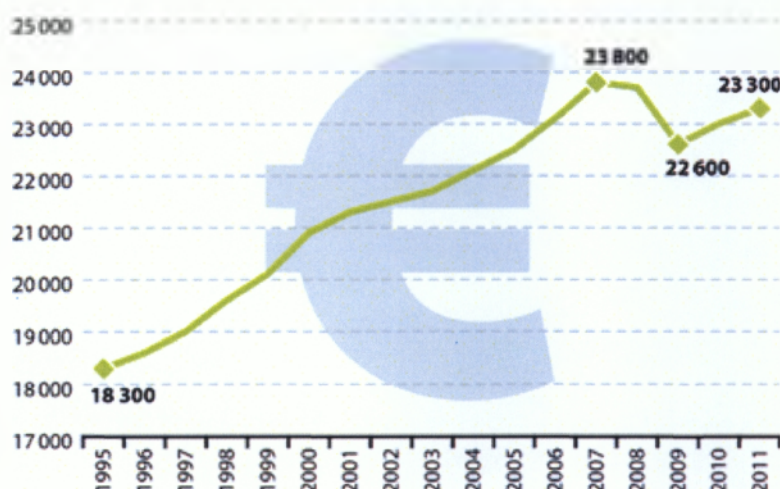
δ. Ο ρυθμός (ποσοστιαίας) μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ.

Ο πιο πάνω ρυθμός μεταβολής αναφέρεται στο αποπληθωρισμένο ΑΕΠ και επίσης έχει αντίστροφη σχέση με το Δείκτη Χρέους/ΑΕΠ.

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τη συνεχή αύξηση που είχε το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ευρώπη των 27 και άρα συνέβαλε στον μετριασμό του Δείκτη Χρέους προς ΑΕΠ για το σύνολο της Ευρώπης.

Πίνακας 2.4

Πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ, ΕΕ-27
Ευρώ (αποπληθωρισμένο)

Πηγή: Eurostat (κωδικός ηλεκτρονικών δεδομένων: tsdec100)

ε. Το πρωτογενές πλεόνασμα σε σχέση με το ΑΕΠ

Το συνεχές πρωτογενές πλεόνασμα ως προς το ΑΕΠ προκαλεί μείωση του χρέους άρα ταυτόχρονα και ο Δείκτης Πλεονάσματος/ΑΕΠ έχει αντίστροφη σχέση με το Δείκτη Χρέους/ΑΕΠ αφού αύξηση στο πλεόνασμα προκαλεί μείωση στο χρέος.

Πίνακας 2.5

	Projections										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030
Baseline: Public sector debt 1/	161	152	155	152	147	142	136	131	125	120	96
Primary deficit	2.3	-0.2	-2.5	-4.5	-4.5	-4.5	-4.3	-4.3	-4.3	-4.3	-3.5

Πηγή: International Monetary Fund, 5th Review on Greece - December 2011

Με βάση το μοντέλο που χρησιμοποιεί το IMF για τις προβλέψεις του Δείκτη Χρέους προς ΑΕΠ για την Ελλάδα, χρησιμοποιεί αρνητικό πρωτογενές έλλειμμα (δηλ. πρωτογενές πλεόνασμα) για να μπορεί να προβλέψει μείωση του Δείκτη Χρέους προς ΑΕΠ.

στ. Η δημιουργία νέου χρήματος

Για τη χρηματοδότηση του ελλείμματος (νομισματική πολιτική). Στα πλαίσια της ΟΝΕ αυτό απαγορεύεται δηλ. η έκδοση νέου νομίσματος.

Όλοι οι πιο πάνω παράγοντες είναι αλληλένδετοι μεταξύ τους και οι μεταβολές τους εξαρτώνται και από μεταβολές σε άλλες μεταβλητές όπως για παράδειγμα στη φορολογία. Μια αύξηση των εσόδων από τη φορολογία αυτή επηρεάζει το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ αλλά και τον πληθωρισμό και το επιτόκιο και δυσκολεύει την πρόβλεψη στη μεταβολή του Δείκτη Χρέους/ΑΕΠ.

Η εκάστοτε κυβέρνηση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη όλες τις δυναμικές που επηρεάζουν το χρέος όπως το οικονομικό περιβάλλον και τους άλλους παράγοντες που αναλύθηκαν πιο πάνω. Αυτή την αρμοδιότητα την έχει ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους (Ο.Δ.ΔΗ.Χ.) ο οποίος υιοθετεί πολιτικές διαχείρισης του χρέους.

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τις εκτιμήσεις του Υπουργείου Οικονομικών για την εξέλιξη του Ελληνικού χρέους ως προς το ΑΕΠ:

Πίνακας 2.6

Πίνακας 3.7 Εξέλιξη χρέους Γενικής Κυβέρνησης (σε εκατ. ευρώ)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Πραγμ/σεις	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	329.513	355.658	340.600	346.200	350.100	357.700	363.400
ΑΕΠ	222.151	208.532	194.003	183.049	182.682	187.810	196.522
Χρέος γενικής κυβέρνησης ως % ΑΕΠ	148,3%	170,6%	175,6%	189,1%	191,6%	190,5%	184,9%

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016

Οι προβλέψεις βασίζονται στις εκτιμήσεις για τους πιο κάτω παράγοντες προς διορισμού του Δείκτη Χρέους/ΑΕΠ:

Πίνακας 2.7

Πίνακας 1.1 Βασικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας (% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)					
	2012	2013	2014	2015	2016
ΑΕΠ	-6,5	-4,5	0,2	2,5	3,5
Ιδιωτική κατανάλωση	-7,7	-7,0	-1,6	1,3	2,3
Δημόσια κατανάλωση	-6,2	-7,2	-3,1	-1,9	-3,0
Επενδύσεις	-15,0	-3,7	3,0	7,0	10,0
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	0,0	2,6	4,5	5,3	6,0
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	-10,1	-5,2	-0,4	2,0	3,1
Εναρμονισμένος ΔΤΚ	1,1	-0,8	-0,4	0,6	1,1
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	-0,5	-1,2	-0,4	0,3	1,1
Απασχόληση*	-7,9	-2,1	1,0	2,0	3,0
Ποσοστό ανεργίας*	22,4	22,8	21,4	19,7	17,1

* σε εθνικολογιστική βάση

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016

Πίνακας 2.8

Πίνακας 3.4 Μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής 2013 - 2016 (ποσά σε εκατ. ευρώ)							
Π. Έλλειμμα Κρατικού Προϋπολογισμού	-21.282	-22.882	-16.661	-12.236	-10.015	-11.583	-13.202
% ΑΕΠ	-9,6%	-11,0%	-8,6%	-6,7%	-5,5%	-6,2%	-6,7%
Π.σ. Προτογενές αποτέλεσμα	-8.059	-6.534	-4.926	-3.336	-215	-483	-752

Πίνακας 3.5 Κάλυψη στόχων ανά έτος για την περίοδο 2012-2016 (σε εκατ. Ευρώ)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Πραγμ/σεις	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Προτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA95 (σενάριο βάσης)	-10.877	-4.736	-3.051	142	4.035	3.757	6.079
% ΑΕΠ	-4,9%	-2,3%	-1,6%	0,1%	2,2%	2,0%	3,1%
Προτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης κατά ESA95 (Στόχοι)			-2.910	0	2.740	5.634	8.843
% ΑΕΠ			-1,5%	0,0%	1,5%	3,0%	4,5%
Μέτρα που απαιτούνται πέραν των παρεμβάσεων της περιόδου 2013-2014 για την κάλυψη του δημοσιονομικού κενού στα έτη 2015-2016						1.877	2.765
% ΑΕΠ						1,0%	1,4%
ΑΕΠ	222.151	208.532	194.003	183.049	182.682	187.810	196.522

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016

2.4 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Η Εξίσωση του δημοσίου χρέους διαμορφώνεται ως εξής:

$$B_t = B_{t-1} + D_t + F_t \quad \text{εξίσωση (2.4.1)}$$

Όπου:

B: είναι το δημόσιο χρέος

D: είναι το Έλλειμμα

F: Προσαρμογές ελλείμματος - χρέους

t: έτος

Εάν θέλουμε να υπολογίσουμε το μέγεθος της μεταβολής του χρέους ως προς την μεταβολή του ΑΕΠ θα πρέπει να προβούμε στις εξής πράξεις:

Ορίζουμε:

y: τον ετήσιο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ

Y: το ονομαστικό ΑΕΠ

Άρα η εξίσωση του ονομαστικού ΑΕΠ θα είναι η εξής:

$$Y_t = (1+y) Y_{t-1} \quad \text{εξίσωση (2.4.2)}$$

Στη συνέχεια διαιρούμε όλους τους όρους της εξίσωσης του χρέους με το Y_t

$$\frac{B_t}{(1+y) Y_{t-1}} = \frac{B_{t-1} + D_t + F_t}{(1+y) Y_{t-1}} \quad \text{εξίσωση (2.4.3)}$$

και όλα τα μεγέθη της εξίσωσης παρουσιάζονται ως ποσοστά επί του ΑΕΠ:

$$b_t = \frac{1}{1+y} b_{t-1} + d_t + f_t \quad \text{εξίσωση (2.4.4)}$$

Όπου:

b: είναι το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ

d: είναι το Έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ

f: Προσαρμογές ελλείμματος – χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ

Για να υπολογίσουμε την μεταβολή του b_t (Δb_t) θα πρέπει να αφαιρέσουμε και από τα δύο μέρη της εξίσωσης το b_{t-1} :

$$\Delta b_t = - \frac{y}{1+y} b_{t-1} + d_t + f_t \quad \text{εξίσωση (2.4.5)}$$

Το αρνητικό πρόσημο που υπάρχει στο συντελεστή του b_{t-1} σημαίνει ότι η σχέση που συνδέει τη μεταβολή του ονομαστικού ΑΕΠ και τη μεταβολή του χρέους είναι αντίστροφη δηλ. μια θετική μεταβολή στο ονομαστικό ΑΕΠ προκαλεί μείωση στο χρέος και αντίστροφα.

Επιλύοντας ως προς το d_t :

$$d_t = - \frac{y}{1+y} b_{t-1} + f_t \quad \text{εξίσωση (2.4.6)}$$

Διεύρυνση Εξίσωσης Ελλείμματος-Χρέους

Ορίζουμε ως:

$$D_t = \Pi_t + I_t \quad \text{εξίσωση (2.4.7)}$$

Όπου:

Π_t : Πρωτογενές Έλλειμμα

I_t : Δαπάνες από τόκους

Κατά συνέπειαν:

π_t : Πρωτογενές Έλλειμμα ως προς το ΑΕΠ

i_t : Μέσο επιτόκιο το οποίο ορίζεται

και άρα η εξίσωση του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ μετατρέπεται ως εξής:

$$b_t = \frac{1+i}{1+y} b_{t-1} + \pi_t + I_t \quad \text{εξίσωση (2.4.8)}$$

2.5 ΕΛΛΕΙΜΜΑ

Δημοσιονομικό Έλλειμμα είναι η αρνητική διαφορά που προκύπτει στο Ισοζύγιο Πληρωμών από την αφαίρεση των εξόδων από τα έσοδα για ένα έτος.

Το Ισοζύγιο Πληρωμών είναι ένας πίνακας που περιλαμβάνει όλες τις οικονομικές συναλλαγές που έχει ένα Κράτος με τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου. Οι συναλλαγές αυτές μπορούν να χωριστούν σε 4 μεγάλες κατηγορίες και 3 επιμέρους ισοζύγια:

- **Εμπορικό Ισοζύγιο**

α) Περιλαμβάνει τις εισαγωγές και εξαγωγές εμπορευμάτων (υλικών αγαθών). Οι εισαγωγές εμπορευμάτων είναι στην ουσία πληρωμές προς το εξωτερικό και άρα επιβαρύνουν το Εμπορικό Ισοζύγιο ενώ οι εξαγωγές εμπορευμάτων είναι εισπράξεις από το εξωτερικό και άρα έχουν θετικό πρόσημο στο Εμπορικό Ισοζύγιο.

- **Ισοζύγιο Αδήλων Πόρων**

β) Περιλαμβάνει τις εισαγωγές και εξαγωγές υπηρεσιών. Οι εισαγωγές υπηρεσιών είναι στην ουσία πληρωμές προς το εξωτερικό και άρα επιβαρύνουν το Ισοζύγιο Αδήλων Πόρων ενώ οι εξαγωγές υπηρεσιών είναι εισπράξεις από το εξωτερικό και άρα έχουν θετικό πρόσημο στο Ισοζύγιο Αδήλων Πόρων.

γ) Περιλαμβάνει τις μονομερείς μεταβιβάσεις δηλ τα εμβάσματα μεταναστών και φοιτητών εργαζομένων που εργάζονται προσωρινά στο εξωτερικό αλλά και τους διάφορους τόκους ή μερίσματα από επενδύσεις είτε από το εξωτερικό είτε προς το εξωτερικό.

- **Ισοζύγιο Κίνησης Κεφαλαίων**

δ) Περιλαμβάνει τις εισαγωγές και εξαγωγές κεφαλαίων. Σε περίπτωση εισαγωγής κεφαλαίων έχουμε εισροές χρημάτων ενώ στις εξαγωγές έχουμε εκροές χρημάτων.

Το Εμπορικό Ισοζύγιο και Ισοζύγιο Αδήλων Πόρων αποτελούν το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών το οποίο είναι το πιο σημαντικό αφού δείχνει την ανταγωνιστικότητα της χώρας σε αγαθά και υπηρεσίες.

Αν το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών είναι πλεονασματικό (δηλ εισπράξεις > πληρωμές), τότε η οικονομία της χώρας είναι ανταγωνιστική οικονομία και το πλεόνασμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για:

- Εξόφληση εξωτερικού χρέους
- Για επενδύσεις στο εξωτερικό που αποφέρουν εισόδημα στην χώρα ούτως ώστε να μπορεί πιο άνετα αν χρηματοδοτηθούν οι ανάγκες της οικονομίας
- Για αύξηση συναλλαγματικών αποθεμάτων

Αν Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών είναι Ελλειμματικό (δηλ εισπράξεις < πληρωμές), τότε η χρηματοδότηση του χρέους γίνεται αναπόφευκτα από εξωτερικό δανεισμό ή από μείωση των συναλλαγματικών αποθεμάτων. Συνεπώς έχουμε:

- Αύξηση χρεών (από μείωση συναλλαγματικών αποθεμάτων)
- Μείωση του πλούτου σε μια χώρα.

Μόνο αν ο δανεισμός χρησιμεύει για ενίσχυση αναπτυξιακών έργων μπορεί να βοηθήσει στην αύξηση επενδύσεων και παραγωγής.

Χώρες οι οποίες έχουν συσσωρευμένα ελλείμματα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών έχουν αναπόφευκτα και συσσωρευμένο εξωτερικό χρέος αφού δεν έχουν την ευχέρεια να το μειώσουν την στιγμή που δεν παρουσιάζουν πλεόνασμα. Τα μεγάλα ελλείμματα στο Ισοζύγιο μπορούν να καλυφθούν με ένα πλεονασματικό Ισοζύγιο Κίνησης Κεφαλαίων, με εισροές κεφαλαίων στην χώρα από ξένες επενδύσεις.

Οι εισροές κεφαλαίων θα πρέπει να διοχετεύονται σε επενδύσεις οι οποίες να αποδίδουν πέραν του κόστους δανεισμού και άρα τα έσοδα να υπερβαίνουν τα έξοδα από τους τόκους.

2.6 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ (ΔΥΕ)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει τη δικαιοδοσία να ενεργοποιήσει τη Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος (ΔΥΕ) στις περιπτώσεις όπου κάποιο Κράτος-μέλος υπερβεί το δείκτη του Δημοσιονομικού Ελλείμματος ως ποσοστό του ΑΕΠ (3%). Η διαδικασία αυτή έχει ως στόχο να βοηθήσει τις χώρες αυτές να λάβουν μέτρα τα οποία θα μπορούν να μειώσουν το έλλειμμα αυτό και να επαναφέρουν την οικονομία σε χαμηλότερα επίπεδα από το 3%.

Η διαδικασία αυτή άρχισε να εφαρμόζεται από το 1994 (μετά αφού θεσπίστηκε το 1992 από τη Συνθήκη του Maastricht) και ενισχύθηκε το 1997 με κανονισμό από το Συμβούλιο και με ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Ο ρόλος της ΔΥΕ είναι να είναι να μελετά τις εκθέσεις των Κρατών-μελών για τα διάφορα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για μείωση του Δημοσιονομικού τους Ελλείμματος και τις αποστέλλει μαζί με ένα χρονοδιάγραμμα στο Συμβούλιο το οποίο πρέπει να αποφασίσει κατά πόσον αυτό το έλλειμμα μαζί με τα μέτρα θα είναι εντός του ποσοστού που έχει τεθεί.

Αν τα μέτρα κρίνονται επαρκή να μειώσουν το Έλλειμμα στα προβλεπόμενα όρια τότε το Συμβούλιο αποφασίζει τον τερματισμό της ΔΥΕ. Εάν τα μέτρα δεν κρίνονται επαρκή να μειώσουν το Έλλειμμα τότε το Συμβούλιο θα προβεί σε συστάσεις και προειδοποιήσεις για λήψη διορθωτικών μέτρων εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος.

Εάν τα μέτρα που θα λάβει το Κράτος-μέλος δεν αποδώσουν τα προβλεπόμενα ή αν ακόμη και το ίδιο το Κράτος δεν συμμορφωθεί με τα υποδεικνυόμενα μέτρα τότε το Συμβούλιο έχει τη δικαιοδοσία να επιβάλει οικονομικές κυρώσεις στο Κράτος.

Η ενεργοποίηση της ΔΥΕ γίνεται μόνο στις περιπτώσεις όπου το Δημοσιονομικό Έλλειμμα υπερβαίνει το 3% και μόνο αν αυτή η υπέρβαση θεωρείται μόνιμη. Σε

περιπτώσεις όπου αυτή η υπέρβαση θεωρείται προσωρινή τότε δεν ενεργοποιείται η ΔΥΕ.

Κάποια μέτρα που μπορεί να λάβει ένα το Κράτος για αντιμετώπιση του Υπερβολικού Ελλείμματος είναι τα εξής:

α) Ενθάρρυνση εξαγωγών (φορολογικά μέτρα, επιχορηγήσεις, χαμηλότοκα δάνεια, βελτίωση ποιότητας, μείωση κόστους και τιμών εξαγόμενων αγαθών κλπ).

β) Περιορισμός εισαγωγών (εισαγωγικοί δασμοί, ποσοστώσεις, συναλλαγματικούς ελέγχους κλπ και ενθάρρυνση της χρήσης υποκατάστατων αγαθών και πρώτων υλών, αγορά και κατανάλωση εγχώριων και προϊόντων).

γ) Ανάπτυξη άλλων τομέων που αποφέρουν συνάλλαγμα όπως τουρισμός και εμπορική ναυτιλία, βελτιώνοντας τις υπηρεσίες που παρέχονται στους ξένους και μειώνοντας το κόστος παραγωγής.

ΜΕΤΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μέτρηση του Δημοσίου Χρέους αποτελεί δύσκολο εγχείρημα αφού η διαμόρφωση του είναι άμεσα συνδεδεμένη με το Δημοσιονομικό Έλλειμμα και γίνεται δυσκολότερη αφού οι παράγοντες που επηρεάζουν το ένα μέγεθος δεν επηρεάζουν το άλλο.

Επιπρόσθετα οι πολύπλοκες συναλλαγές καθώς και οι διάφοροι κανόνες που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι οποίοι αλλάζουν διαχρονικά καθιστά τη μέτρηση αρκετά δύσκολη και κάποιες φορές προκαλούνται και αμφισβητήσεις στα διάφορα αποτελέσματα των μεγεθών.

Σε κάθε χώρα υπάρχει το Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών (ΕΣΛ) το οποίο δημιουργήθηκε το 1993 αλλά όλες οι χώρες χρησιμοποιούν την έκδοση ΕΣΛ95. Αυτό το σύστημα είναι ενιαίο σε όλα τα Κράτη-μέλη και χρησιμεύει για τη μέτρηση των μεγεθών της οικονομίας (τόσο δημοσιονομικών όσο και νομισματικών). Οι χώρες έχουν την ευχέρεια να χρησιμοποιούν τα δικά τους συστήματα ανάλογα και με τις ιδιαιτερότητες τους αλλά πρέπει υποχρεωτικά να χρησιμοποιούν το ΕΣΛ95 όταν θα πρέπει να δημοσιοποιούν τα στοιχεία τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση αφού αυτό το σύστημα έχει προσαρμοστεί με τις ανάγκες της ΕΕ.

Σε περίπτωση αμφισβήτησης των μεγεθών που δημοσιοποιούνται από κάποια χώρα, υπάρχει η διαδικασία αξιολόγησης του προβλήματος η οποία ξεκινά το Eurostat (την Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

Εάν το πρόβλημα εξακολουθεί να μην μπορεί να επιλυθεί με βάση το σύστημα ΕΣΛ95, τότε αυτό μεταφέρεται και εξετάζεται στην Επιτροπή Νομισματικών, Χρηματοοικονομικών και Στατιστικών Ισοζυγίου Πληρωμών (CMFB). Η Επιτροπή αυτή προσπαθεί να δώσει κάποια εισηγητική πρόταση προς την Eurostat για τον τρόπο που μπορεί να χειριστεί το πρόβλημα.

Η Eurostat οφείλει να εκδώσει οδηγίες οι οποίες θα ενσωματωθούν στον «Οδηγό ΕΣΛ95 για το κυβερνητικό έλλειμμα και χρέος».

3.2 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Τα διάφορα μέσα με τα οποία προσπαθεί το Κράτος να δανειστεί για να καλύψει τις ανάγκες του είναι τα εξής:

A. Έντοκα Γραμμάτια Δημοσίου (Treasury Bills)

Τα στοιχεία αυτά είναι βραχυπρόθεσμα άτοκα γραμμάτια (τριών, έξι και δώδεκα μηνών) που διατίθενται σε τιμή μικρότερη της ονομαστικής τους αξίας και με επιστροφή της ονομαστικής αξίας στη λήξη. Είναι οι πιο εμπορεύσιμοι τίτλοι από όλα τα εργαλεία χρηματαγοράς με χαμηλό κόστος συναλλαγής, χαμηλό κίνδυνο, ψηλές αποδόσεις και σε κάποιες χώρες, με φορολογική απαλλαγή. Δεν πληρώνουν τοκομερίδιο στους κατόχους τους.

B. Ομόλογα / Ομολογίες (Debt Securities-Bonds)

Τα ομόλογα και ομολογίες είναι τίτλοι μακροπρόθεσμης διάρκειας (πέραν του ενός έτους) που υπόσχονται είτε σταθερό ή κυμαινόμενο επιτόκιο. Τα ομόλογα δίνουν την δυνατότητα στον εκδότη (Κράτος) να χρηματοδοτήσει μακροπρόθεσμες επενδύσεις με εξωτερικά κεφάλαια και στον επενδύτη επιτρέπουν να κερδίσει σταθερές αποδόσεις με ελάχιστο κίνδυνο απώλειας του αρχικού του κεφαλαίου. Θεωρούνται πολύ ασφαλή ομόλογα από πλευράς κινδύνου αθέτησης και πληρώνουν τοκομερίδιο στους κατόχους τους.

3.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ (ΔΕΝ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ)

α. Αγοραπωλησίες χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα χρηματοπιστωτικά περιουσιακά στοιχεία είναι στην ουσία τα μετρητά και οι καταθέσεις, αξιόγραφα όπως μετοχές και ομολόγα αλλά και άλλα στοιχεία όπως δάνεια. Οι αγοραπωλησίες αυτών των στοιχείων επηρεάζουν το χρέος.

β. Άλλες υποχρεώσεις εκτός του ορισμού της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος

Σ' αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται οι διάφορες συναλλαγές σε παράγωγα, υπόλοιπα εισπρακτέα και άλλες συμμετοχές.

γ. Αποτελέσματα αποτίμησης

Σ' αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται εξαγορές μετοχών ή ομολόγων υπέρ ή υπό το άρτιο, εκδόσεις μετοχών ή ομολόγων αλλά και τις διαφορές που προκύπτουν από τις πληρωμές τόκων σε σχέση με τους τόκους κατά την Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος.

δ. Αποτελέσματα ανατίμησης

Σ' αυτή την κατηγορία εμπίπτουν οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από την υποτίμηση ή την ανατίμηση του χρέους λόγω αλλαγής σε συναλλαγματικές ισοτιμίες.

ε. Λοιπές μεταβολές

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τις κερδοζημιές που προκύπτουν από τη διακράτηση ενός περιουσιακού στοιχείου σε ονομαστικά μεγέθη, τις ζημιές που προκύπτουν από φυσικές καταστροφές, κατασχέσεις που γίνονται χωρίς αποζημίωση αλλά και άλλες μεταβολές στα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις τα οποία δεν καταχωρούνται κάπου αλλού.

στ. Στατιστικές διαφορές

Αυτές οι διαφορές (οι οποίες δεν είναι σημαντικές) προκύπτουν από παράγοντες όπως την ποιότητα και την ποσότητα των στοιχείων.

3.4 ΎΨΟΣ ΧΡΕΟΥΣ

Το χρέος της Ελλάδας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2012 ανήλθε στα €305,5 δις. Ο οργανισμός που έχει τη δικαιοδοσία να μεταφέρει τα δανεικά κεφάλαια στην κυβέρνηση είναι ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (Ο.Δ.ΔΗ.Χ.) ο οποίος έχει σαν στόχο την όσο το δυνατό καλύτερη διάρθρωση του χρέους (εσωτερικού και εξωτερικού) λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του Κράτους και τις συνθήκες που επικρατούν διεθνώς.

Οι αρμοδιότητες του Οργανισμού είναι, να καταρτίζει και να υλοποιεί το πρόγραμμα δανειοδότησης, να διαχειρίζεται το χρέος καθώς και να συμβουλεύει άλλους κρατικούς φορείς ως προς τη διαχείριση των δανειακών τους χαρτοφυλακίων και τέλος να ενημερώνει το Υπουργείο Οικονομικών ως προς τα μέτρα που λαμβάνει για την υλοποίηση του προγράμματος.

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει το ύψος του χρέους της Ελλάδας για το 2012. Υπάρχει ο διαχωρισμός σε τρία επίπεδα: σε δάνεια σταθερού και μεταβλητού επιτοκίου, σε διαπραγματεύσιμα και μη-διαπραγματεύσιμα και δάνεια σε ευρώ ή μη.

Πίνακας 3.1

Σύνθεση Χρέους Κεντρικής Διοίκησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)*		
	30/09/2012	31/12/2012
Ύψος Χρέους Κεντρικής Διοίκησης	303.508,80	305.537,33
A. Σταθερού επιτοκίου²	43,4%	32,7%
Κοινονομήνου επιτοκίου ^{2,3}	56,6%	67,3%
B. Διαπραγματεύσιμο	45,1%	34,3%
Μη Διαπραγματεύσιμο	54,9%	65,7%
Γ. Σε ευρώ	96,7%	96,7%
Σε νομίσματα εκτός ζώνης ευρώ	3,3%	3,3%
Ταμειακά Διαθέσιμα του Ε. Δ. (εκατ. ευρώ)	3.532,8	5.933,5

1. Το Χρέος της Κεντρικής Διοίκησης διαφέρει από το Χρέος της Γενικής Κυβέρνησης (Χρέος κατά Μάαστριχτ) κατά το ποσό του ενδοκυβερνητικού χρέους και λοιπών στοιχείων που προβλέπονται από τον ESA '95.

2. Η σχέση σταθερού/κοινονομήνου συμπεριλαμβάνει τις πράξεις swap επιτοκίου.

3. Τα τιμαριθμοποιημένα ομόλογα περιλαμβάνονται στα κοινονομήνα ομόλογα.

* Προσωρινά στοιχεία

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών (Δελτίο Δημόσιου Χρέους Δεκέμβριος 2012)

3.5 ΣΥΝΘΕΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

Ο πιο πάνω πίνακας παρουσιάζει το διαχωρισμό του συνολικού χρέους σε τρία διαφορετικά είδη κατηγοριών:

A. Ο διαχωρισμός σε δάνεια σταθερού επιτοκίου και σε δάνεια μεταβλητού επιτοκίου παρουσιάζει αλλαγή στα ποσοστά από το Σεπτέμβριο του 2012 στο Δεκέμβριο του 2012. Αυξάνεται το ποσοστό του συνολικού χρέους το οποίο έχει κυμαινόμενο επιτόκιο από 56,6% σε 67,3%.

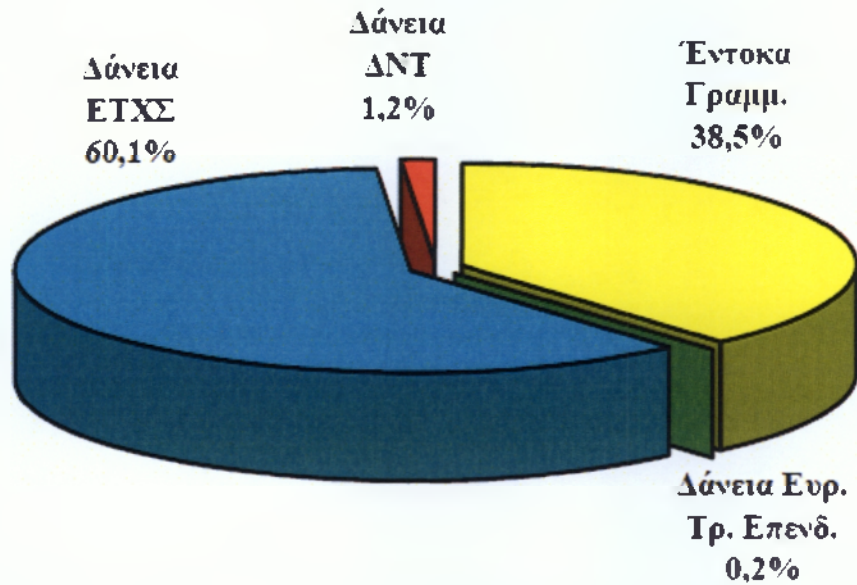
B. Ο διαχωρισμός του χρέους σε διαπραγματεύσιμο και μη-διαπραγματεύσιμο αναφέρεται στους τίτλους που διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο ή όχι. Κάθε ξεχωριστό δάνειο του συνολικού χρέους έχει ειδική αναφορά στους όρους του κατά πόσον αυτό είναι διαπραγματεύσιμο ή μη. Σε σχέση με το Σεπτέμβριο του 2012, αυξήθηκε το ποσοστό των μη-διαπραγματεύσιμων τίτλων από 54,9% σε 65,7% για το Δεκέμβριο 2012.

Γ. Ο διαχωρισμός του συνολικού χρέους σε ευρώ και σε νόμισμα εκτός ζώνης του ευρώ δεν παρουσίασε αλλαγή στα ποσοστά από το Σεπτέμβριο του 2012 στο Δεκέμβριο του 2012.

3.5.1 ΣΥΝΘΕΣΗ ΧΡΕΟΥΣ ΑΝΑ ΛΗΞΗ

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τον διαχωρισμό ανά κατηγορία δανείου η οποία φανερώνει και τη λήξη.

Πίνακας 3.2
Σύνθεση νέου δανεισμού
Ιαν. – Δεκ. 2012

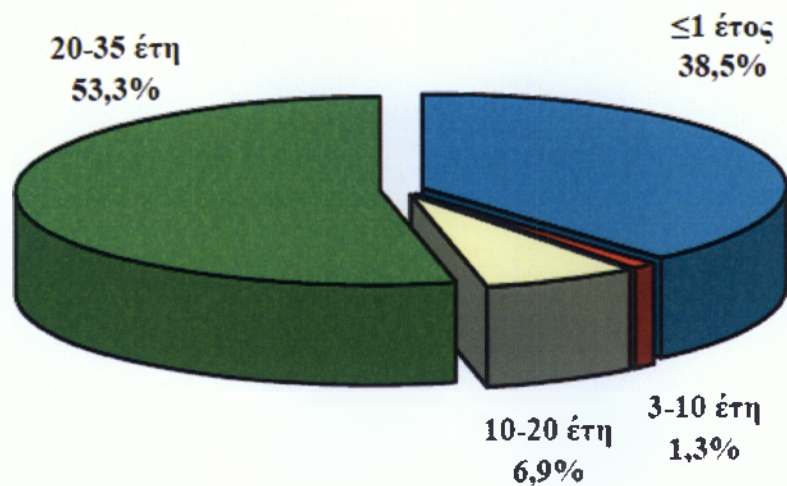
Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών (Δελτίο Δημόσιου Χρέους Δεκέμβριος 2012)

Τα Έντοκα Γραμμάτια αποτελούν το 38,5% του χρέους και έχουν λήξη μικρότερο του ενός έτους, όπως παρουσιάζεται και στον πιο κάτω πίνακα.

Τα δάνεια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.) αποτελούν το 60,1% και διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες ως προς την λήξη. Το 6,9% έχει λήξη μεταξύ 10-20 χρόνια και το 53,3% έχει λήξη μεταξύ 20-35 χρόνια όπως φαίνεται και στον πιο κάτω πίνακα.

Τέλος τα Δάνεια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (Δ.Ν.Τ.) και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων έχουν διάρκεια 3 με 10 χρόνια και αποτελούν το 1,3% του χρέους.

Πίνακας 3.3
Κατανομή νέου δανεισμού
κατά διάρκεια

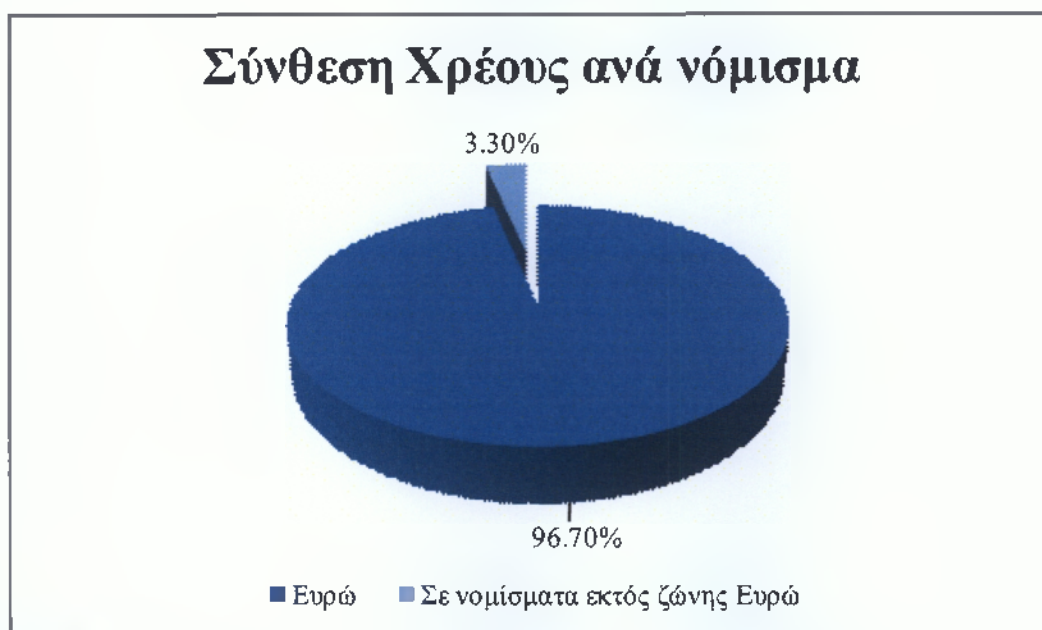

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών (Δελτίο Δημόσιου Χρέους Δεκέμβριος 2012)

3.5.2 ΣΥΝΘΕΣΗ ΧΡΕΟΥΣ ΑΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑ

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τη σύνθεση του ελληνικού χρέους ανά νόμισμα για το 2012. Το 96,7% του χρέους είναι σε ευρώ.

Πίνακας 3.4

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών (Δελτίο Δημόσιου Χρέους Δεκέμβριος 2012)

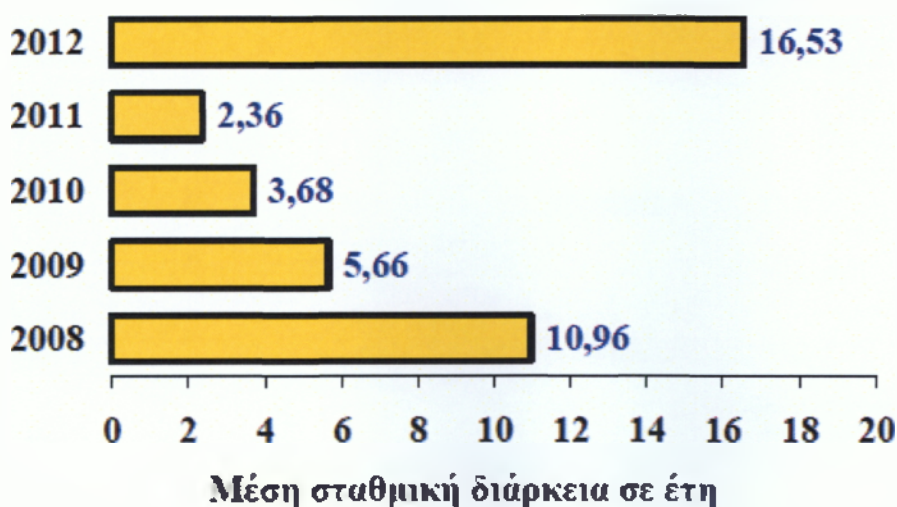
3.6 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΡΕΟΥΣ

Το μέσο σταθμικό κόστος έχει μειωθεί διαχρονικά από το 2000 όπου κυμαινόταν στο 6,2% και σήμερα (2012) κυμαίνεται στο 2,3%. Αντίθετα η διάρκεια του δανεισμού έχει επεκταθεί από 8,7 χρόνια στα 16,5 χρόνια (διπλάσια) τα τελευταία 12 χρόνια. Ο λόγος είναι η αδυναμία του Ελληνικού Κράτους να αποπληρώσει τόσο ψηλά επιτόκια τα οποία πλήττουν την ανάπτυξη και επιδεινώνουν το έλλειμμα. Με το νέο διακανονισμό του χρέους με τη βοήθεια τη Ε.Ε. και του Δ.Ν.Τ. το 2012 δόθηκε περισσότερη ευελιξία και διαθέσιμο χρήμα αφού με την επέκταση της ημερομηνίας λήξης το μέσο επιτόκιο μειώθηκε με στόχο να υπάρχει περισσότερο διαθέσιμο χρήμα από τον προϋπολογισμό για να χρησιμοποιηθεί για αναπτυξιακά έργα.

3.6.1 ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΕΟΥΣ

Πίνακας 3.5

Μέση σταθμική διάρκεια νέου δανεισμού

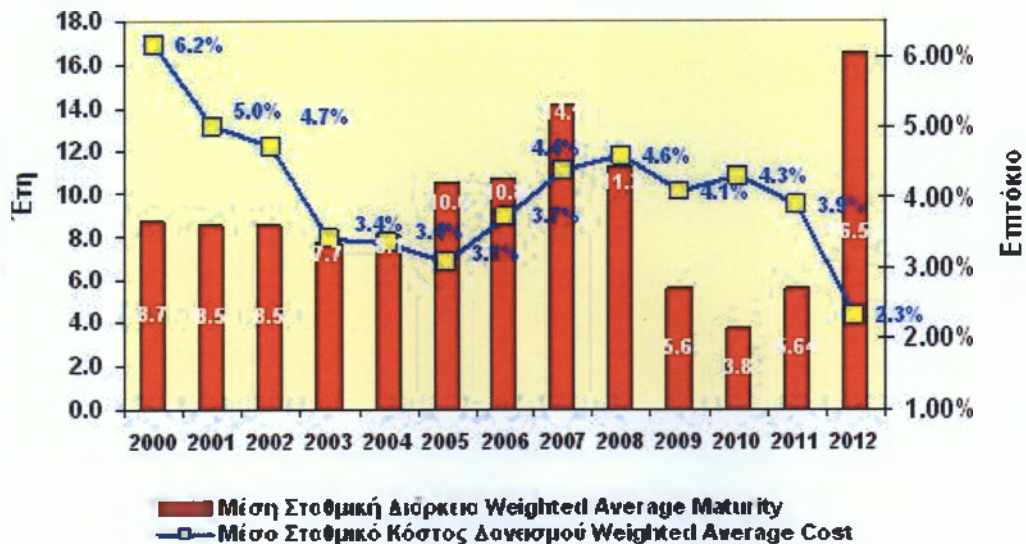

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών (Δελτίο Δημόσιου Χρέους Δεκέμβριος 2012)

3.6.2. ΜΕΣΟ ΣΤΑΘΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ Κ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΕΤΟΣ

Πίνακας 3.6

Εξέλιξη μέσου σταθμικού κόστους και διάρκειας δανεισμού ανά έτος

Πηγή: Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Κ ΣΤΗΝ Ε.Ε

4.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ EUROSTAT

Τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι υποχρεωμένα να γνωστοποιούν στην επιτροπή (Eurostat) δύο φορές το χρόνο, την πρώτη φορά πριν την 1^η Μαρτίου του τρέχοντος έτους και τη δεύτερη φορά πριν την 1^η Σεπτεμβρίου. Η Eurostat συλλέγει τις πληροφορίες και τις μελετά για να καταλήξει στα δικά της συμπεράσματα.

Η Eurostat μπορεί να εκφράσει επιφύλαξη όσον αφορά την ποιότητα των πραγματικών στοιχείων που γνωστοποιούνται από τα κράτη μέλη εντός τριών εργάσιμων ημερών από την προβλεπόμενη ημερομηνία δημοσίευσης.

Οι στατιστικές πληροφορίες θα πρέπει να περιορίζονται στις πληροφορίες που είναι απόλυτος απαραίτητες για τον έλεγχο της συμμόρφωσης προς τους κανόνες ΕΣΟΛ, όπως είναι τα δεδομένα εθνικών λογαριασμών, απογραφές, πίνακες γνωστοποίησης στοιχείων δημοσιονομικής θέσης της ΔΥΕ, πρόσθετα ερωτηματολόγια και διευκρινίσεις σχετικά με τις γνωστοποιήσεις. Η μορφή των ερωτηματολογίων καθορίζεται από την Eurostat ύστερα από διαβούλευση με την επιτροπή στατιστικών για θέματα νομισματικά, χρηματοπιστωτικά και ισοζυγίου πληρωμών (ΕΣΝΧΙ) (εφεξής CMFB).

Η Eurostat υποβάλλει τακτικά εκθέσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο για την ποιότητα των πραγματικών στοιχείων που γνωστοποιούν τα κράτη

μέλη όσον αφορά τη συμμόρφωση με τους λογιστικούς κανόνες,όπως την πληρότητα,την αξιοπιστία,την επικαιρότητα και τη συνέπεια των στατιστικών στοιχείων.

Όταν η Eurostat αξιολογήσει τις πληροφορίες,συντάσει μια έκθεση σχετικά με την ποιότητα και την εγκυρότητα των πραγματικών στοιχείων και την στέλνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η Eurostat μετά απο συσκέψεις για κοινή απόφαση με την CMFB δημιουργεί ενα λεπτομερή κατάλογο μεθόδων,διαδικασιών και πηγών όπου τα κράτη μέλη θα πρέπει να ακολουθήσουν για την συγκέντρωση των στοιχείων του πραγματικού χρέους και για τους σχετικούς δημόσιους λογαριασμούς.Όταν οι λογιστικοί κανόνες του ΕΣΛ 95 δεν είναι ξεκάθαροι η υπάρχουν αμφιβολίες για την σωστή εφαρμογή τους το κράτος μέλος ζητά διευκρινίσεις απο την Eurostat.Η Eurostat εξετάζει αμέσως το θέμα και κοινοποιεί τις διευκρινίσεις στο συγκεκριμένο κράτος μέλος και ενδεχομένως στη CMFB.Στήν περίπτωση όπου είτε είναι πολύπλοκες είτε γενικού ενδιαφέροντος κατα τη γνώμη της Eurostat ή του συγκεκριμένου κράτους μέλους,η επιτροπή(Eurostat) λαμβάνει απόφαση απο κοινού με την CMFB και την δημοσιεύει.

Η Eurostat εξασφαλίζει μόνιμο διάλογο με τις στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών.Προς το σκοπό αυτό η επιτροπή(Eurostat) πραγματοποιεί σε όλα τα κράτη μέλη τακτικές επισκέψεις διαλόγου καθώς και ενδεχόμενες μεθοδολογικές επισκέψεις.Οι μεθοδολογικές επισκέψεις θα πρέπει να διοργανώνονται μόνο στις περιπτώσεις όπου βλέπει οτι υπάρχει κίνδυνος σχετικά με την ποιότητα των στοιχείων,τις έννοιες ή τις μεθόδους που πρέπει να ακολουθήσουν .Η Eurostat επισκέπτεται τα κράτη μέλη για να επανεξετάσει τα στοιχεία ,να συζητήσει τις στατιστικές διαδικασίες και τον τρόπο για να επανέλθουν στους λογιστικούς κανόνες.Τα κράτη μέλη απο την μερία τους λαμβάνουν οποιοδήποτε αναγκαίο μέτρο για την διευκόλυνση των μεθοδολογικών επισκέψεων.

Βασική προϋπόθεση στην επίσκεψη αυτή απο την Eurostat είναι να εντοπίσει το πρόβλημα που έχουν τα δημοσιευμένα στατιστικά στοιχεία και να μεταφέρει τα προσωπικά πορίσματά της σχετικά με αυτά. Στην συνέχεια τα εν λόγω πορίσματα απο κοινού με τις τυχόν παρατηρήσεις του οικείου κράτους μέλους,αφού διαβιβαστούν στην οικονομική και δημοσιονομική επιτροπή δημοσιεύονται με την επιφύλαξη των διατάξεων για το στατιστικό απόρρητο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.322/97.

Τελος, η Eurostat παρέχει τα στοιχεία του πραγματικού δημόσιου ελλείμματος και του πραγματικού δημόσιου χρέους, σύμφωνα με την διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος εντός τριών εβδομάδων απο τη λήξη των προθεσμιών γνωστοποίησης που έχουν τα κράτη μέλη.

4.2 ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΕΝΤΟΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Οι παρακάτω παρατηρήσεις και σχόλια προήλθαν από τον πίνακα όπου μπορούμε να δούμε τα επιτόκια έντοκων γραμματίων όπου έχει εκδόσει το ελληνικό δημόσιο κατά την περίοδο 2001-2013. (πίνακας βλέπετε παράρτημα)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ – ΣΧΟΛΙΑ :

2001

Το ελληνικό δημόσιο είχε εκδώσει συνολικά 4 έντοκα γραμμάτια. Η διάρκεια τους ποικίλει αφού είχαν εκδοθεί τριμηνιαία, εξαμηνιαία και ετήσια γραμμάτια. Το μικρότερο επιτόκιο το παρατηρούμε στις 13/12/2001 σε τριμηνιαίο γραμμάτιο και είναι 2,95% ενώ το μεγαλύτερο το εντοπίζουμε στις 22/2/2001 και είναι 4,24% σε ετήσιο γραμμάτιο. Στην αρχή και στο τέλος του έτους δηλαδή παρατηρούμε τα άκρα. Όσο αφορά την σύγκριση στα επιτόκια ανα διάρκεια καταλαβαίνουμε ότι τα επιτόκια σταδιακά μειώνονται μέχρι που πέφτει κάτω από το 3% στο τέλος του έτους.

2002

Ο αριθμός των εκδοθέντων εντόκων γραμματίων είναι ίδιος με το προηγούμενο έτος. Το επιτόκιο κυμαίνεται από 2,58% - 3,72%. Παρατηρούμε ότι λαμβάνει την μεγαλύτερη τιμή του τον μήνα Ιούνιο και όχι στην αρχή του χρόνου όπως βλέπουμε το προηγούμενο έτος. Γενικά υπάρχει μια αυξομείωση των επιτοκίων.

2003

Τα εκδοθέντα έντοκα γραμμάτια ανέρχονται σε 3 το 2003 για πρώτη φορά. Και σε αυτό το έτος υπάρχουν διακυμάνσεις στο επιτόκιο. Σε όλες τις διάρκειες των γραμματίων παρατηρούμε τις μεγαλύτερες τιμές στην αρχή και στο τέλος του χρόνου. Σημαντική παρατήρηση είναι ότι το επιτόκιο πέφτει κάτω από 2% τον Ιούνιο στην έκδοση γραμματίου εξάμηνης διάρκειας.

2004-2008

Διακρίνουμε σε αυτό το διάστημα το Ελληνικό δημόσιο εκδίδει από ένα έντοκο γραμμάτιο κάθε τρεις μήνες. Το επιτόκιο αρχίζει σταδιακά να αυξάνεται ανά έτος με μεγαλύτερη τιμή το 5,09% στα τέλη του 2008. Παρατηρούμε ότι μέσα σε μια πενταετία διπλασιάζεται το επιτόκιο τόσο γραμμάτια τρίμηνης διάρκειας , όσο και στα εξάμηνης και ετήσιας διάρκειας.

2009

Το 2009 αρχίζει μια νέα τακτική έκδοσης εντόκων γραμματίων από το Ελληνικό δημόσιο. Διακρίνουμε ότι το επιτόκιο πέφτει σημαντικά με αποτέλεσμα να παίρνει τιμές μικρότερες του 1%. Παρατηρούμε ότι τα περισσότερα γραμμάτια αρχίζουν να εκδίδονται με διαφορά λίγων ημερών και αλλάζει και η διάρκεια τους.

2010

Το επιτόκιο αρχίζει σταδιακά μέσα στο χρόνο και αυξάνεται και βλέπουμε ότι από τις 20/07/2010 σταματάνε να εκδίδονται γραμμάτια με ετησία διάρκεια. Το επιτόκιο έχει μεγάλες διακυμάνσεις αφού στην αρχή του χρόνου διακρίνουμε επιτόκιο εξαμηνιαίο 1,38%, ενώ στο τέλος του έτους το εξαμηνιαίο επιτόκιο ανέρχεται στις 4,82 ποσοστιαίες μονάδες.

2011

Είκοσι τρία γραμμάτια εκδίδει το έτος που μας πέρασε το Ελληνικό δημόσιο. Όλα τα γραμμάτια είναι τριμηνιαίας και εξαμηνιαίας διάρκειας. Το επιτόκιο τους αρχίζει και παίρνει μεγαλύτερες τιμές σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Κάθε μήνα εκδίδονται νέα γραμμάτια με τα περισσότερα να είναι εναλλάξ τριμηνιαία με εξαμηνιαία. Το εύρος των επιτοκίων είναι σχετικά μικρό σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, με μέσο ορό να είναι περίπου 4,5%.

2012

Σε σχέση με το προηγούμενο έτος το Ελληνικό δημόσιο εκδίδει εξαμηνιαία και ετήσια γραμμάτια διάρκειας εναλλάξ, με την διαφορά ότι εκδίδει στις 16/11 και στις

14/12 τριμηνιαία γραμμάτια με 3,95% και 3,99% αντίστοιχα επιτόκια. Συνολικά το Ελληνικό δημόσιο είχε εκδόση το έτος που μας πέρασε 26 γραμμάτια.

2013

Αν και τα στοιχεία που έχουμε συλλέξει είναι μέχρι τον Φεβρουάριο του 2013 μπορούμε να διακρίνουμε ότι το Ελληνικό δημόσιο εκδίδει έντοκα γραμμάτια με την ίδιο ρυθμό σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το επιτόκιο δεν έχει σημαντικές μεταβολές και το εύρος του είναι μικρό.

4.3 ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Οι δύο πιο κάτω πίνακες παρουσιάζουν στοιχεία για το Έλλειμμα της Ελλάδας (Γενικής και Κεντρικής Κυβέρνησης) σε σχέση με το ΑΕΠ για την περίοδο 2002-2012. Η Γενική Κυβέρνηση αποτελείται από την Κεντρική Κυβέρνηση, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Παρατηρείται τα τελευταία 3-4 χρόνια μια δημοσιονομική προσαρμογή της Ελλάδας για περιορισμό του τεράστιου ελλείμματος το οποίο παρατηρήθηκε το 2009.

**Πίνακας 4.1 Έλλειμμα γενικής και κεντρικής κυβέρνησης
(ως ποσοστό του ΑΕΠ)**

Στοιχεία Δημοσιονομικού Ελλείμματος (Ποσά σε € εκ.)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Πρωτογενές Έλλειμμα	1.168,0	-1.266,0	-4.764,0	-1.871,0	-2.785,0	-4.410,0
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης	-7.465,0	-9.738,0	-13.940,0	-10.540,0	-11.973,0	-14.418,0
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης	-6.589,3	-9.553,5	-14.484,2	-13.709,7	-10.424,7	-11.489,1
ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές)	156.615,0	172.431,0	185.266,0	193.050,0	208.893,0	223.160,0
Μεταβολές ΑΕΠ	n.a.	10,1%	7,4%	4,2%	8,2%	6,8%
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης / ΑΕΠ	-4,7%	-5,6%	-7,5%	-5,2%	-5,7%	-6,4%
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης / ΑΕΠ	-4,2%	-5,5%	-7,8%	-7,1%	-5,0%	-5,1%

Στοιχεία Δημοσιονομικού Έλλειμματος (Ποσά σε € εκ.)	2008	2009	2010	2011	2012*
Πρωτογενές Έλλειμμα	-11.207,0	-24.150,0	-10.877,0	-4.791,0	-3.684,0
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης	-22.880,0	-36.125,0	-23.732,0	-19.686,0	-19.360,0
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης	-23.166,0	-35.504,0	-26.202,0	-18.825,0	-17.774,0
ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές)	233.198, 0	231.081, 0	222.151, 0	208.532, 0	193.749, 0
Μεταβολές ΑΕΠ	4,5%	-0,9%	-3,9%	-6,1%	-7,1%
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης / ΑΕΠ	-9,8%	-15,6%	-10,7%	-9,4%	-10,0%
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης / ΑΕΠ	-9,9%	-15,4%	-11,8%	-9,0%	-9,2%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή Δημοσιονομικά στοιχεία για την περίοδο 2002-2012

*α. * Τα νούμερα είναι προκαταρκτικά και δεν περιλαμβάνουν τη στήριξη προς την Αγροτική Τράπεζα*

β. Από το έτος 2006 στο έλλειμμα περιλαμβάνονται οι Δημόσιες Επιχειρήσεις που έχουν αναταξινομηθεί στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.

γ. Στο έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης περιλαμβάνονται και οι συναλλαγές της ανταλλαγής ομολόγων

δ. 2005 - 2011: Αναθεωρημένα στοιχεία ΑΕΠ¹

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία από το Γενικό Λογιστήριο, το 2012 εκτιμάται ότι έκλεισε με Πρωτογενές Έλλειμμα γύρω στα €3,7 δισεκατομμύρια (καταγράφοντας μείωση 23,1%) το οποίο είναι χαμηλότερα από τον στόχο που έχει τεθεί στον προϋπολογισμό που ανέρχεται στα €4.6 δισεκατομμύρια.

¹ Τα δεδομένα του ΑΕΠ και των συνιστωσών του για την περίοδο 2005 - 2010 έχουν αναθεωρηθεί με έτος βάσης το 2005. Οι εργασίες αναθεώρησης των δεδομένων για την περίοδο 2000 - 2004 δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί (εκτός της εφαρμογής της νέας ταξινόμησης NACE Αναθ.2) και ως εκ τούτου υπάρχει διακοπή της χρονοσειράς μεταξύ των μη αναθεωρημένων δεδομένων της περιόδου 2000 - 2004 και των αναθεωρημένων της περιόδου 2005 - 2010

ΑΕΠ : ποσά σε εκατομμύρια ευρώ

Με βάση τον κανονισμό 479/2009 της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη ΔΥΕ η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία απέστειλε ήδη τα στοιχεία για το 2012 στην Eurostat όσον αφορά το Έλλειμμα και Χρέος της Γενικής Κυβέρνησης.

Τα τελικά στοιχεία τα οποία θα ανακοινωθούν από τη Eurostat αναμένεται να τοποθετήσουν το Δημοσιονομικό Έλλειμμα κοντά στο 10,0% του ΑΕΠ. Ο λόγος για το ψηλό αυτό ποσοστό είναι οι δαπάνες για αναχρηματοδότηση των τραπεζών οι οποίες θεωρούνται εφάπαξ και με βάση το Μνημόνιο δεν πρέπει να επηρεάζουν τους στόχους. Χωρίς αυτές το Δημοσιονομικό Έλλειμμα εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στο 5,5% του ΑΕΠ και άρα μέσα στο στόχο που έχει τεθεί στον Προϋπολογισμό του 2012. (Πηγή: Το Βήμα)

Συμπερασματικά τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε ότι το ποσοστό Ελλείμματος προς ΑΕΠ της Γενικής Κυβέρνησης παρουσίασε αισθητή μείωση από το 2009 (που ήταν 15,6%) με αποτέλεσμα να κυμαίνεται κοντά στο -5,5% (εξαιρ. αναχρηματοδότησης τραπεζών) το 2012. Είναι αξιοσημείωτο ότι τέτοια μείωση σε τέτοιο σύντομο χρονικό διάστημα δεν ξαναπαρουσιάστηκε σε κράτος-μέλος της Ευρωζώνης.

Για το 2012, το Έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης των €19,4 δισεκατομμυρίων αφορά σχεδόν αποκλειστικά το έλλειμμα που προέρχεται από την Κεντρική Κυβέρνηση.

Τέλος είναι προφανές ότι η δημοσιονομική προσαρμογή προκάλεσε και αισθητή μείωση στο ΑΕΠ η οποία ενισχύει τη μείωση του Ελλείμματος σε πραγματικούς αριθμούς αφού το ΑΕΠ βρίσκεται στον παρονομαστή του ποσοστού Ελλείμματος/ΑΕΠ. Η μεταβολή του ΑΕΠ κυμάνθηκε στο -7,1% το 2012.

Τα αίτια της μείωσης του ποσοστού Ελλείμματος/ΑΕΠ για το 2012, διαχωρίζονται ανάλογα με τα επιμέρους Ισοζύγια όπως αναφέρθηκε και στο Κεφάλαιο 2.5, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος για την περίοδο Ιανουαρίου 2012-Δεκεμβρίου 2012. Από το γενικό αποτέλεσμα αντανακλάται κυρίως η ουσιαστική μείωση των δαπανών του προϋπολογισμού:

Εμπορικό Ισοζύγιο

Μείωση του Ελλείμματος του Εμπορικού Ισοζυγίου κατά 28,1% το οποίο διαμορφώθηκε στα €19,6 δις. Αν και παραμένει σχεδόν διπλάσια η διαφορά των εισαγωγών από τις εξαγωγές, εντούτοις παρουσιάστηκε αύξηση των εξαγωγών κατά

8,8% και μείωση των εισαγωγών κατά 12,4% τα οποία συμβάλουν στην μείωση του Ελλείμματος.

Ισοζύγιο Αδήλων Πόρων

Το Ισοζύγιο Αδήλων Πόρων το οποίο περιλαμβάνει τις εισαγωγές και εξαγωγές υπηρεσιών και μονομερείς μεταβιβάσεις παρουσιάζει αύξηση του Ελλείμματος κατά 112,2% το οποίο οφείλεται κυρίως από μείωση του πλεονάσματος από τις εισπράξεις/πληρωμές μισθών και άλλων εισοδημάτων. Η συμμετοχή στην ανταλλαγή τίτλων με περικοπή του χρέους προκάλεσε και μείωση πληρωμών για τόκους επί των τίτλων.

Το Εμπορικό Ισοζύγιο και Ισοζύγιο Αδήλων Πόρων πιο πάνω τα οποία αποτελούν το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών έχουν μειώσει το Έλλειμμα κατά 72,9% και το έχουν διαμορφώσει στα €5,6 δις.

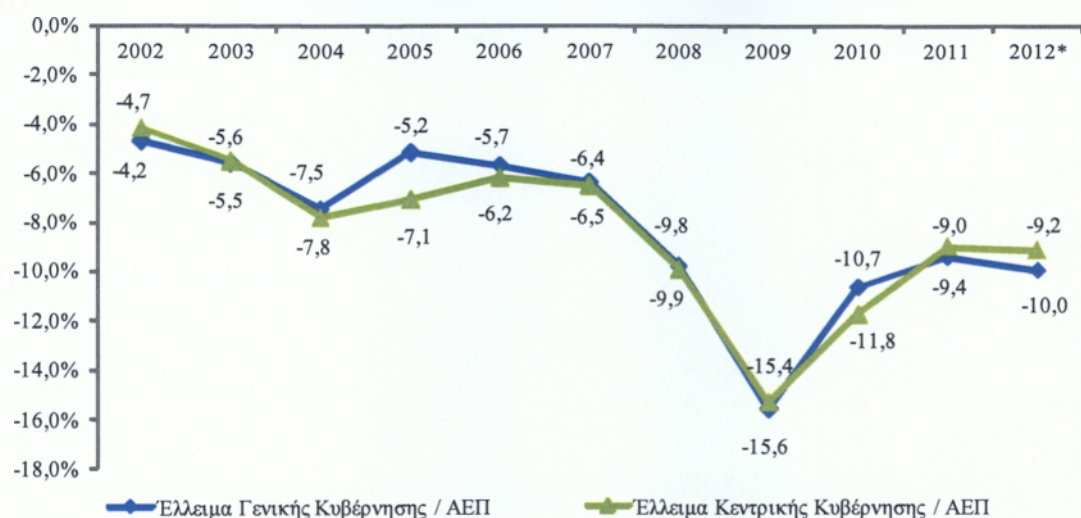
Ισοζύγιο Κίνησης Κεφαλαίων

Το Ισοζύγιο Κίνησης Κεφαλαίων εμφάνισε πλεόνασμα €2,3 δις. Παρουσιάζοντας μια μικρή μείωση 12,9%.

Το Έλλειμμα που παρουσίασαν όλα τα πιο πάνω Ισοζύγια διαμορφώθηκε στα €3,3 δις. καταγράφοντας μείωση κατά 81,9%.

Το πιο κάτω διάγραμμα παρουσιάζει την πορεία του Ελλείμματος της Γενικής και Κεντρικής Κυβέρνησης για την 10ετία 2002-2012:

Έλλειμμα Γενικής και Κεντρικής Κυβέρνησης (ποσοστό του ΑΕΠ)

Φαίνεται ξεκάθαρα η συμπίεση των δύο ποσοστών διαχρονικά και ότι αφορά το Έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης προέρχεται ουσιαστικά από την Κεντρική Κυβέρνηση ενώ η συνεισφορά των άλλων δύο παραγόντων (Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων) δεν είναι και τόσο σημαντική να μεταβάλει το ποσοστό.

4.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΕΠ

Οι πιο κάτω πίνακες παρουσιάζουν τις μεταβολές² του Ποσοστού Χρέους ως προς το ΑΕΠ για την περίοδο 2002-2012. Παρατηρούμε ότι ο λόγος του Χρέους προς ΑΕΠ βρισκόταν κοντά στο 100% από το 2002 μέχρι το 2007 με μια διακύμανση που δεν ξεπερνούσε το 10%.

Πίνακας 4.2 Χρέος της κεντρικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ

Στοιχεία Δημοσίου Χρέους (Ποσά σε € εκ.)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Χρέος	159.214	168.025	183.187	212.418	224.876	239.490
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης / ΑΕΠ	101,7%	97,4%	98,9%	110,0%	107,7%	107,3%
Μεταβολές	n.a.	-4,2%	1,4%	11,2%	-2,4%	-0,3%
Επίδραση Πρωτογενούς Πλεονάσματος	-0,7%	0,7%	2,6%	0,7%	1,4%	1,9%
Επίδραση Μεταβολής Επιτοκίων	-1,2%	-4,4%	-2,8%	-0,4%	-4,2%	-2,9%
Προσαρμογή Ελλείμματος – Χρέους	-0,1%	-0,5%	0,7%	9,8%	-0,2%	0,0%

Από το 2008 και μετά παρουσίασε απότομη αύξηση με αποτέλεσμα να φθάσει στο επίπεδο των 170,6% το 2011. Οι μεταβολές που παρουσίασε ξεπερνούσαν το 10% για τα χρόνια 2009-2011, με τη μεγαλύτερη αύξηση να παρατηρείται το 2011 (22,3%).

² Έχει χρησιμοποιηθεί η πιο κάτω μαθηματική σχέση (Πηγή: Ελληνική Στατιστική αρχή)

$$\left(\frac{D_t}{Y_t} - \frac{D_{t-1}}{Y_{t-1}}\right) = \frac{PB_t}{Y_t} + \left(\frac{D_{t-1}}{Y_{t-1}} + \frac{i_t - g_t}{1+g_t}\right) + \frac{SF_t}{Y_t}$$

D_t : το χρέος Γενικής Κυβέρνησης

PB_t : Πρωτογενές Πλεόνασμα

Y_t : το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές

g_t : ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σε ονομαστικά μεγέθη

i_t : το μέσο ονομαστικό επιτόκιο με το οποίο δανείζεται το Δημόσιο

SF_t : Προσαρμογή ελλείμματος – χρέους: οφείλεται σε παράγοντες εξαιρουμένων των επιτοκίων ή του πρωτογενούς πλεονάσματος

Στοιχεία Δημοσίου Χρέους (Ποσά σε € εκ.)	2008	2009	2010	2011	2012*
Χρέος	263.28	299.68	329.51	355.79	305.53
	4	2	3	2	7
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης / ΑΕΠ	112,9%	129,7%	148,3%	170,6%	157,7%
Μεταβολές	5,6%	16,8%	18,6%	22,3%	-12,9%
Επίδραση Πρωτογενούς Πλεονάσματος	4,5%	10,1%	3,8%		
Επίδραση Μεταβολής Επιτοκίων	0,5%	6,2%	8,4%		
Προσαρμογή Ελλείμματος – Χρέους	0,2%	0,2%	4,5%		

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

*α. *Τα νούμερα είναι προκαταρκτικά και δεν περιλαμβάνουν τη στήριξη προς την Αγροτική Τράπεζα*

β. Από το έτος 2006 στο χρέος περιλαμβάνονται οι Δημόσιες Επιχειρήσεις που έχουν αναταξινομηθεί στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.

γ. Το χρέος όπως ορίζεται από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ.

δ. 2005 - 2011: Αναθεωρημένα στοιχεία ΑΕΠ³

ε. Τα ποσοστά των μεταβολών του χρέους για το 2011 και 2012 δεν έχουν ακόμα ανακοινωθεί από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Το χρέος της γενικής κυβέρνησης στο τέλος του 2012 εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα €305,5 δισεκατομμύρια ή 157,7% του ΑΕΠ, έναντι €355,8 δισεκατομμύρια ή 170,6% του ΑΕΠ το 2011, παρουσιάζοντας μείωση 6,7%. Η μείωση αυτή οφείλεται στο 53,5% περίπου «κούρεμα» της αξίας των ομολόγων που κατείχαν οι ιδιώτες και η οποία τέθηκε σε εφαρμογή την 12^η Μαρτίου 2012 και μείωσε το ελληνικό χρέος κατά €105 δισεκατομμύρια ευρώ.

³ Τα δεδομένα του ΑΕΠ και των συνιστωσών του για την περίοδο 2005 – 2010 έχουν αναθεωρηθεί με έτος βάσης το 2005. Οι εργασίες αναθεώρησης των δεδομένων για την περίοδο 2000 – 2004 δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί (εκτός της εφαρμογής της νέας ταξινόμησης NACE Αναθ.2) και ως εκ τούτου υπάρχει διακοπή της χρονοσειράς μεταξύ των μη αναθεωρημένων δεδομένων της περιόδου 2000 – 2004 και των αναθεωρημένων της περιόδου 2005 – 2010

ΑΕΠ : ποσά σε εκατομμύρια ευρώ

Επίδραση Πρωτογενούς Πλεονάσματος

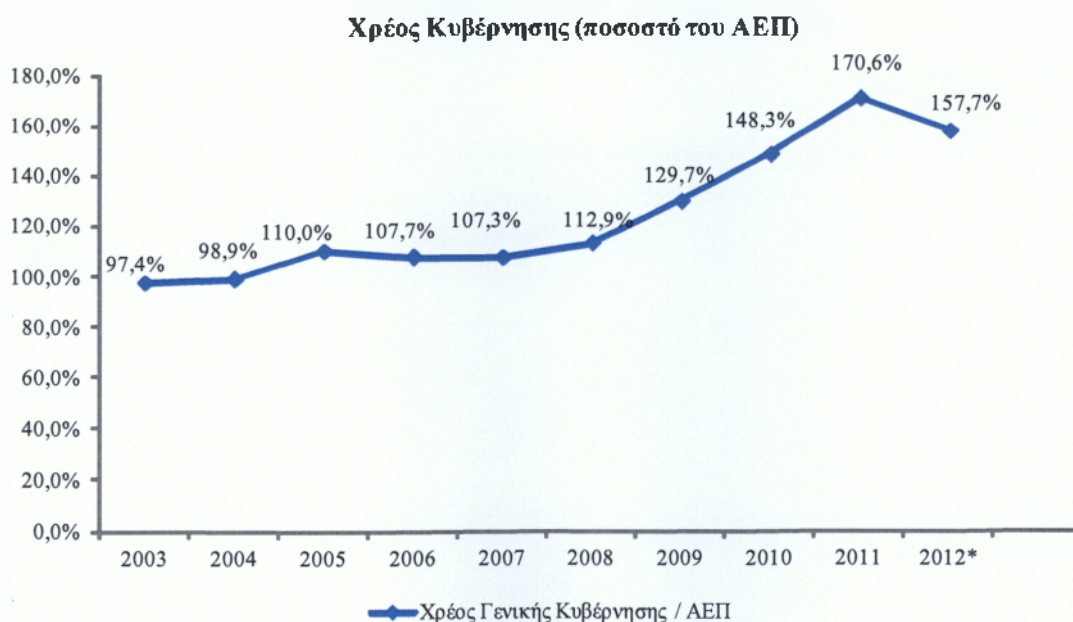
Με βάση και τον πιο πάνω πίνακα τα Πρωτογενή Ελλείμματα που άρχισαν να παρουσιάζονται μετά το 2003, επιβάρυναν ευθέως το Χρέος και ειδικά μετά το 2008.

Επίδραση Μεταβολής Επιτοκίων

Οι λόγοι της ραγδαίας αύξησης του Χρέους μετά το 2008 ήταν κυρίως οι μεταβολή των επιτοκίων ειδικά για τα έτη 2009 και 2010. Στη συνέχεια όμως, για τα έτη 2011 και 2012, και λόγω της αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους, τα επιτόκια συνέβαλαν ουσιαστικά στην μείωση του Δείκτη Χρέους προς ΑΕΠ, χάρη στο πρόγραμμα επαναγοράς ομολόγων αξίας €31,9 δισεκατομμυρίων το οποίο πραγματοποιήθηκε στην 11^η Δεκεμβρίου του 2012 όπου προέκυψε καθαρή διαγραφή χρέους περίπου €20 δισεκατομμυρίων.

Η εξέλιξη του μέσου σταθμικού επιτοκίου παρουσιάστηκε στο κεφάλαιο 3.6.2. όπου από το 6,2% που βρισκόταν το 2000, διαμορφώθηκε στο 2,3% το 2012.

Το πιο κάτω γράφημα παρουσιάζει διαχρονικά το Δείκτη Χρέους προς ΑΕΠ στο οποίο διαφαίνεται η ανοδική πορεία από το 2003 μέχρι το 2011 και η αναμενόμενη μείωση για το 2012 για τους πιο πάνω λόγους.

4.5 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ

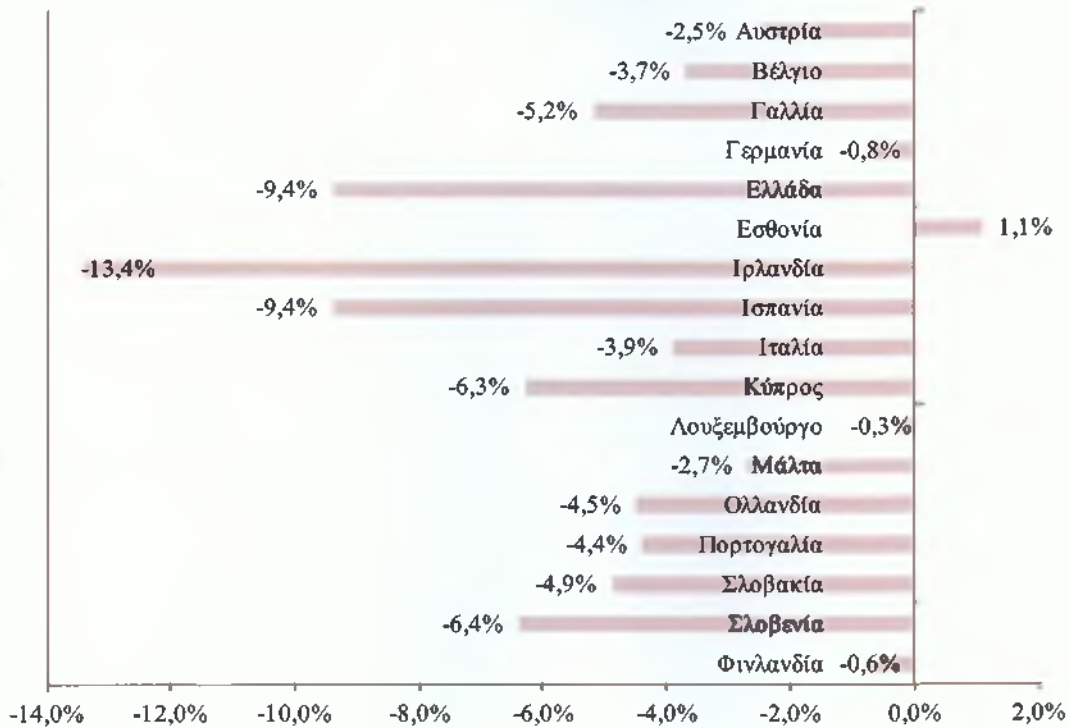
Στους πιο κάτω πίνακες και διαγράμματα παρατίθενται στοιχεία για το Δημοσιονομικό Έλλειμμα και Δημόσιο Χρέος των χωρών της Ευρωζώνης για την τελευταία 10ετία. Η περίοδος που καλύπτεται είναι από το 2002 μέχρι το 2011 (η πιο πρόσφατη χρονιά με επίσημα αποτελέσματα από την Eurostat):

Πίνακας 4.3 Δημοσιονομικό Έλλειμμα Ευρωζώνης

Ευρωζώνη: Δημοσιονομικό Έλλειμμα / ΑΕΠ % χωρών για την περίοδο 2002-2011										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ευρωζώνη (17 χώρες)	-2,6%	-3,1%	-2,9%	-2,5%	-1,3%	-0,7%	-2,1%	-6,3%	-6,2%	-4,1%
Αυστρία	-0,7%	-1,5%	-4,4%	-1,7%	-1,5%	-0,9%	-0,9%	-4,1%	-4,5%	-2,5%
Βέλγιο	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-2,5%	0,4%	-0,1%	-1,0%	-5,5%	-3,8%	-3,7%
Γαλλία	-3,1%	-4,1%	-3,6%	-2,9%	-2,3%	-2,7%	-3,3%	-7,5%	-7,1%	-5,2%
Γερμανία	-3,8%	-4,2%	-3,8%	-3,3%	-1,6%	0,2%	-0,1%	-3,1%	-4,1%	-0,8%
Ελλάδα	-4,8%	-5,6%	-7,5%	-5,2%	-5,7%	-6,5%	-9,8%	-15,6%	-10,7%	-9,4%
Εσθονία	0,3%	1,7%	1,6%	1,6%	2,5%	2,4%	-2,9%	-2,0%	0,2%	1,1%
Ιρλανδία	-0,4%	0,4%	1,4%	1,7%	2,9%	0,1%	-7,4%	-13,9%	-30,9%	-13,4%
Ισπανία	-0,2%	-0,3%	-0,1%	1,3%	2,4%	1,9%	-4,5%	-11,2%	-9,7%	-9,4%
Ιταλία	-3,1%	-3,6%	-3,5%	-4,4%	-3,4%	-1,6%	-2,7%	-5,4%	-4,5%	-3,9%
Κύπρος	-4,4%	-6,6%	-4,1%	-2,4%	-1,2%	3,5%	0,9%	-6,1%	-5,3%	-6,3%
Λουξεμβούργο	2,1%	0,5%	-1,1%	0,0%	1,4%	3,7%	3,2%	-0,8%	-0,8%	-0,3%
Μάλτα	-5,8%	-9,2%	-4,7%	-2,9%	-2,8%	-2,3%	-4,6%	-3,9%	-3,6%	-2,7%
Ολλανδία	-2,1%	-3,1%	-1,7%	-0,3%	0,5%	0,2%	0,5%	-5,6%	-5,1%	-4,5%
Πορτογαλία	-3,4%	-3,7%	-4,0%	-6,5%	-4,6%	-3,1%	-3,6%	-10,2%	-9,8%	-4,4%
Σλοβακία	-8,2%	-2,8%	-2,4%	-2,8%	-3,2%	-1,8%	-2,1%	-8,0%	-7,7%	-4,9%
Σλοβενία	-2,4%	-2,7%	-2,3%	-1,5%	-1,4%	0,0%	-1,9%	-6,0%	-5,7%	-6,4%
Φινλανδία	4,2%	2,6%	2,5%	2,9%	4,2%	5,3%	4,4%	-2,5%	-2,5%	-0,6%

Πηγή: Eurostat

**Δημοσιονομικό Έλλειμμα χωρών Ευρωζώνης
(ως ποσοστό του ΑΕΠ)**

Αναλύοντας τους πιο πάνω πίνακες και διαγράμματα για το Δημοσιονομικό Έλλειμμα, παρατηρούμε ότι η Ευρωζώνη είναι μια επικράτεια με διαχρονικά δημοσιονομικά ελλείμματα.

Στην προ-κρίση εποχή οι χώρες με τα πιο ψηλά ποσοστά (μεγαλύτερα του 3% που προβλέπει η συνθήκη του Μάαστριχτ) ήταν η Ελλάδα, η Μάλτα, η Πορτογαλία, η Γαλλία, η Ιταλία και Σλοβακία. Η Ελλάδα διατηρούσε το πιο ψηλό μέσο ποσοστό που κυμαινόταν στο 6% για την περίοδο αυτή.

Στην περίοδο μετά το 2007 και με το ξέσπασμα της κρίσης, το μέσο ποσοστό Δημοσιονομικού Ελλείματος ξεπέρασε το 3% στις πλείστες ευρωπαϊκές χώρες. Συμπεριλήφθησαν πλέον η Ισπανία και η Ιρλανδία με πολύ ψηλά ποσοστά αλλά και οι υπόλοιπες χώρες πλην της Γερμανίας που διατήρησε ένα μέσο ποσοστό Ελλείματος κοντά στο 2% αλλά και της Εσθονία, Λουξεμβούργου και Φινλανδίας που διατηρούν κοντά στο μηδέν αυτό το ποσοστό.

Συγκεκριμένα η Φιλανδία μέχρι το 2008 καταγράφει μόνο πλεόνασμα και το Λουξεμβούργο καταγράφει διαδοχικά πλεονάσματα για πολλά χρόνια.

Το 2011, η Ιρλανδία παρουσιάζει το χειρότερο ποσοστό με 13,4% και στη συνέχεια έρχονται η Ελλάδα και Ισπανία με 9,4%. Το καλύτερο ποσοστό παρουσιάζει η Εσθονία με δημοσιονομικό πλεόνασμα στο 1,1% του ΑΕΠ.

Πίνακας 4.4 Χρέος Γενικής Κυβέρνησης Ευρωζώνης

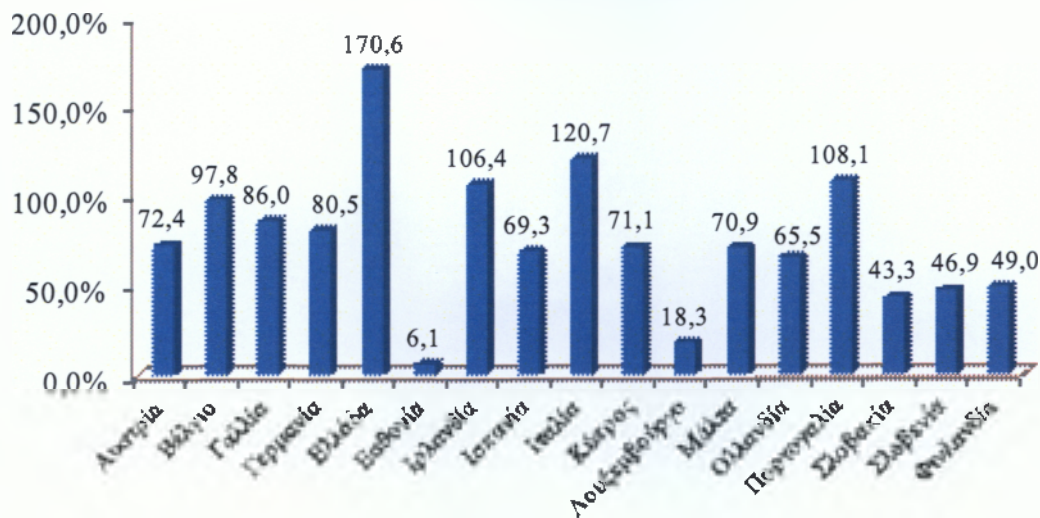
Ευρωζώνη: Χρέος Γενικής Κυβέρνησης / ΑΕΠ % χωρών

την περίοδο 2002-2011

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ευρωζώνη (ώρες)	68,0%	69,2%	69,6%	70,3%	68,6%	66,4%	70,2%	80,0%	85,4%	87,3%
Γερμανία	66,2%	65,3%	64,7%	64,2%	62,3%	60,2%	63,8%	69,2%	72,0%	72,4%
Πορτογαλία	103,4%	98,4%	94,0%	92,0%	88,0%	84,0%	89,2%	95,7%	95,5%	97,8%
Ιταλία	58,8%	62,9%	64,9%	66,4%	63,7%	64,2%	68,2%	79,2%	82,3%	86,0%
Ισπανία	60,7%	64,4%	66,2%	68,5%	68,0%	65,2%	66,8%	74,5%	82,5%	80,5%
Ελλάδα	101,7%	97,4%	98,6%	100,0%	106,1%	107,4%	112,9%	129,7%	148,3%	170,6%
Εσθονία	5,7%	5,6%	5,0%	4,6%	4,4%	3,7%	4,5%	7,2%	6,7%	6,1%
Φινλανδία	32,0%	30,7%	29,5%	27,3%	24,6%	25,1%	44,5%	64,9%	92,2%	106,4%
Γαλλία	52,6%	48,8%	46,3%	43,2%	39,7%	36,3%	40,2%	53,9%	61,5%	69,3%
Ολλανδία	105,1%	103,9%	103,4%	105,7%	106,3%	103,3%	106,1%	116,4%	119,2%	120,7%
Αυστρία	65,1%	69,7%	70,9%	69,4%	64,7%	58,8%	48,9%	58,5%	61,3%	71,1%
Λουξεμβούργο	6,3%	6,1%	6,3%	6,1%	6,7%	6,7%	14,4%	15,3%	19,2%	18,3%
Βέλγιο	59,1%	67,6%	71,7%	69,7%	64,0%	61,9%	62,0%	67,6%	68,3%	70,9%
Σουηδία	50,5%	52,0%	52,4%	51,8%	47,4%	45,3%	58,5%	60,8%	63,1%	65,5%
Κροατία	56,8%	59,4%	61,9%	67,7%	69,4%	68,4%	71,7%	83,2%	93,5%	108,1%
Ουγγαρία	43,4%	42,4%	41,5%	34,2%	30,5%	29,6%	27,9%	35,6%	41,0%	43,3%
Κίπρος	27,8%	27,2%	27,3%	26,7%	26,4%	23,1%	22,0%	35,0%	38,6%	46,9%
Εσθονία	41,5%	44,5%	44,4%	41,7%	39,6%	35,2%	33,9%	43,5%	48,6%	49,0%

Πηγή: Eurosta

Δημόσιο Χρέος Χωρών Ευρωζώνης για το 2011 (ως ποσοστό του ΑΕΠ)

Πηγή: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Παρατηρώντας του πίνακες και διαγράμματα για το Δημόσιο Χρέος επίσης συμπεραίνουμε ότι η Ευρωζώνη έχει ψηλό ποσοστό Δείκτη Χρέους προς ΑΕΠ (ξεπερνά το 60%) και με αυξητική τάση μέχρι το 2011.

Το Δημόσιο Χρέος στην Ευρωζώνη διαμορφώθηκε στο 87,3% του ΑΕΠ το 2011 σε σχέση με 68,0% που ήταν το 2002. Δηλαδή παρουσίασε μια συνολική αύξηση 28,4%. Η αύξηση αυτή παρουσιάστηκε ουσιαστικά την περίοδο 2008-2011 όπου ξέσπασε και η κρίση. Στην προ-κρίση περίοδο (δηλ μέχρι το 2007) το ποσοστό αυτό μειώθηκε ελαφρώς.

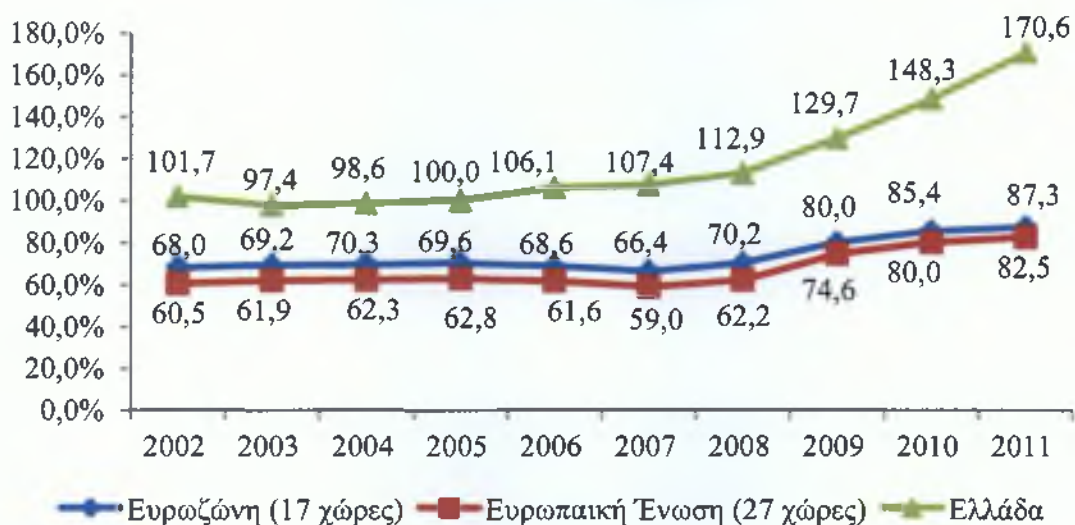
Οι χώρες που παρουσίασαν δραματική αύξηση του ποσοστού αυτού την τελευταία δεκαετία ήταν η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Ελλάδα. Το αξιοσημείωτο είναι η περίπτωση της Ιρλανδίας η οποία διατηρούσε πολύ χαμηλό ποσοστό της τάξεως του 32,0% το 2002 όταν αυτό ανήλθε στο 106,4% το 2011. Το ψηλότερο ποσοστό το 2011 το διατηρεί η Ελλάδα με 170,6% ενώ ψηλά επίσης ποσοστά πέραν του 100% διατηρούν η Ιταλία με 120,7% και η Πορτογαλία με 108,1%.

Οι χώρες με πολύ λίγο δανεισμό ως προς το ΑΕΠ είναι η Εσθονία, το Λουξεμβούργο, η Σλοβακία, η Σλοβενία και η Φινλανδία όπου διατηρούν ποσοστά μικρότερα του 60,0% που προνοεί η συνθήκη το Μάαστριχτ.

4.6 ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΚΑΙ ΧΡΕΟΣ ΕΕ-27, ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ

Πίνακας 4.5

Δημόσιο Χρέος χωρών Ευρωζώνης, Ε.Ε. και Ελλάδας
(ως ποσοστό του ΑΕΠ)

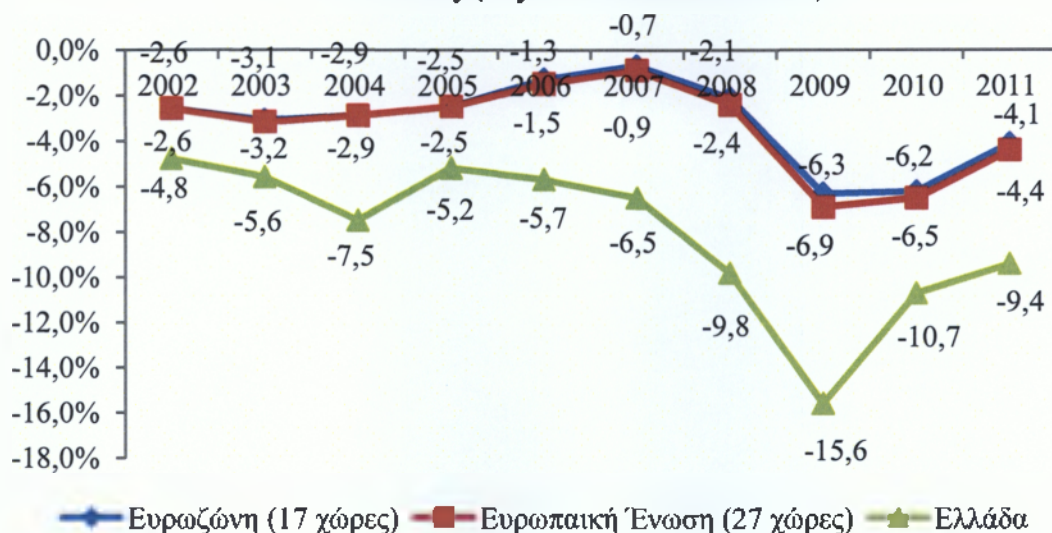

Με βάση τον πιο πάνω πίνακα η Ελλάδα έχει σχεδόν διπλάσιο ποσοστό Χρέους προς ΑΕΠ συγκριτικά με τον μέσο όρο που επικρατεί τόσο στην Ευρώπη των 27 αλλά και στην Ευρωζώνη. Η ψαλίδα της διαφοράς άρχισε να αυξάνεται μετά το 2008, όπου ο δείκτης για την Ελλάδα έδειξε μεγαλύτερη μεταβλητότητα σε σχέση με τους άλλους δύο δείκτες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (27) έχει διαχρονικά μικρότερα ποσοστά Χρέους προς ΑΕΠ από τις χώρες της Ευρωζώνης κυρίως γιατί περιλαμβάνει χώρες με χαμηλά ποσοστά όπως η Νορβηγία, Δανία, Σουηδία, Πολωνία, Ρουμανία, Τσεχία, Λετονία, Λιθουανία.

Πίνακας 4.6

Δημοσιονομικό Έλλειμμα χωρών Ευρωζώνης, Ε.Ε. και Ελλάδας (ως ποσοστό του ΑΕΠ)

Όσον αφορά τα Δημοσιονομικά Ελλείμματα, παρατηρούμε ότι το 2009 παρουσιάστηκε έκρηξη του Ελλείμματος τόσο στην Ευρωζώνη όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση (27).

Υπάρχει και σε αυτή την περίπτωση μια απόσταση των όρων για την Ελλάδα σε σχέση με τους μέσους όρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (27) και της Ευρωζώνης. Από το 2007 και μετά παρατηρείται ένα περαιτέρω άνοιγμα της ψαλίδας με αποκορύφωμα το 2009. Τα επόμενα δύο χρόνια φαίνεται μια επαναφορά της Ελλάδας με στόχο να περιορίσει το Έλλειμμα μέσα από το δημοσιονομικό πρόγραμμα το οποίο αναφέραμε πιο πάνω.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (27) διατηρεί διαχρονικά ελαφρώς χειρότερα ποσοστά απ' ότι η Ευρωζώνη κυρίως από χώρες με ψηλά Ελλείμματα (πέραν του 3%) όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, Ισλανδία, Πολωνία, Ρουμανία και παρά το ψηλό ποσοστό πλεονάσματος που έχει η Νορβηγία που έρχεται ως αντιστάθμισμα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στόχος της παρούσας πτυχιακής ήταν να αποτυπώσει και να σχολιάσει τα δημοσιονομικά στατιστικά στοιχεία της Ελλάδας και της ΕΕ. Η ανάλυση των στατιστικών στοιχείων κατέδειξε ότι υπάρχει κρίση του δημόσιου χρέους στην Ελλάδα και στην ΕΕ.

Από την μελέτη του ρυθμού μεταβολής του δημόσιου χρέους προκύπτει ότι ο ρυθμός μεταβολής του χρέους της Ελλάδας κινείται διαχρονικά σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με την Ευρωζώνη και την ΕΕ-27. Σημείο αναφοράς είναι το έτος 2007, όπου υπάρχει γενική έκρηξη του χρέους.

Η κρίση του χρέους οφείλεται κυρίως στη διαχρονική αύξηση των ελλειμμάτων, που σημαίνει ότι στην πλειοψηφία των χωρών οι δημόσιες δαπάνες υπερτερούν των δημόσιων εσόδων. Όσο αφορά την Ελλάδα, όπου μπορούμε να έχουμε μια πιο εμπειριστατωμένη άποψη, έχει επέλθει στην συγκεκριμένη κατάσταση λόγω της κακής διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών από την εκάστοτε πολιτική ηγεσία φτάνοντας στο σημείο να μην μπορεί να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της προς τους δανειστές της.

Το σκεπτικό του πλεονάσματος ότι ισούται με ευημερία και ανάπτυξη είναι λανθασμένο. Αυτό μπορούμε να το παρατηρήσουμε την χρονολογική περίοδο 2000-2004 όπου η Ελλάδα είχε πρωτογενές πλεόνασμα και όμως το χρέος εκτινάχθηκε στα ύψη. Ο λόγος είναι ότι η συνεισφορά του ελλείμματος ή του πρωτογενές αποτελέσματος (είτε είναι έλλειμμα είτε πλεόνασμα) είναι εξαιρετικά μικρή στο χρέος.

Το ερώτημα που μας απασχολούσε κατά την διάρκεια της εργασίας είναι κατά πόσο το χρέος μπορεί να διατηρηθεί σε φυσιολογικά επίπεδα και να χαρακτηριστεί βιώσιμο. Η απάντηση είναι ότι μπορεί να αντιμετωπιστεί η κατάσταση, αρκεί να

υπάρξει ένα ριζικά διαφορετικό πλέγμα μέτρων τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στο σύνολο της ΕΕ.

Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να υπάρξουν άμεσα πρωτοβουλίες σε πολιτικό επίπεδο για την βελτίωση του φορολογικού συστήματος ούτως ώστε να αυξηθούν τα έσοδα από την άμεση φορολογία, καθώς θα κατανέμουν τις δημόσιες δαπάνες αποτελεσματικότερα.

Επιπλέον, απαιτείται να δοθεί έμφαση στην έρευνα και στην τεχνολογική ανάπτυξη για να αυξηθούν οι εξαγωγές. Ωστόσο, επειδή είναι δύσκολο να πραγματοποιηθούν τα συγκεκριμένα μέτρα σε καταστάσεις λιτότητας και ύφεσης, η Ελλάδα πρέπει να προσπαθήσει σε συνεργασία με άλλες χώρες να αλλάξει τις σκληρές πολιτικές της ΕΕ. Με την επίτευξη της χαλάρωσης των δημοσιονομικών μέτρων σε Ελλάδα και Ευρώπη θα βγουν οι χώρες από την ύφεση που βιώνουν, αφού θα χρηματοδοτηθούν περισσότερες επενδύσεις και θα ενισχυθούν τα εισοδήματα για να υπάρξει άνοδος των εξαγωγών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ, ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- 1) Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (2012). **Μηνιαίο Δελτίο Δεκεμβρίου 2012**. Διαθέσιμο στο:
http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Publications/ekt.aspx?Filter_Bv=7
- 2) **Καραβίτης, Ν.Η. (2008)**. *Δημόσιο Χρέος & Έλλειμμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Διόνκος.
- 3) **Μελάς, Κ. Μπινιάρης Ν. (2010)**. *Δημόσιο χρέος: αθέτηση πληρωμών, αναδιάρθρωση ή τι άλλο;* Διαθέσιμο στο:
http://www.monthlyreview.gr/antilogos/greek/periodiko/arxeio/article_fullstory.html?obj_path=docrep/docs/arhra/MR69_Melas_MpiniarisFS/gr/html/index
- 4) Υπουργείο Οικονομικών (2013). **Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016**. Διαθέσιμο στο:
<http://www.minfin.gr/content-api/f/binaryChannel/minfin/datastore/>
- 5) Υπουργείο Οικονομικών (2012). **Δελτίο Δημοσίου Χρέους, Δεκέμβριος 2012**. Διαθέσιμο στο: <http://www.minfin.gr/content-api/f/binaryChannel/minfin/datastore/>
- 6) Υπουργείο Οικονομικών (2012). **Προϋπολογισμός 2013**.
- 7) Τράπεζα της Ελλάδος (2012). **Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών**. Διαθέσιμο στο:
http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/PressReleases/DispItem.aspx?ItemID=3886&List_ID=1af869f3-57fb-4de6-b9ae-bdfd83c66c95&Filter_bv=DT
- 8) Τράπεζα της Ελλάδος (2010). **Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών της Ελλάδος: Αιτίες Ανισορροπιών και προτάσεις πολιτικής**. Επιμέλεια έκδοσης, Γεώργιος Οικονόμου Ισαάκ Σαμπεθάι Γεώργιος Συμιγιάννης. Αθήνα Ιούλιος 2010. Διαθέσιμο στο:
http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Isozygio_Trechouson_Sυναλλαγων.pdf

9) International Monetary Fund (2011). **Greece: Fifth Review**. December 2011.
Available at: www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2011/cr11351.pdf

10) **Διπλός υπολογισμός για το δημοσιονομικό έλλειμμα του 2012, Με και χωρίς τη χρηματοδότηση των τραπεζών από τη Eurostat**, Το Βήμα, 09 Απριλίου 2013,
Διαθέσιμο στο: <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=506884>

11) Ελληνική Στατιστική Αρχή, **Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**, 5 Απριλίου 2013,
Διαθέσιμο στο:
http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/General/greek_economy_05_04_2013.pdf

12) **Τσουφλίδης Α.(2010)**.Οικονομική ιστορία της Ελλάδας, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

13) **Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ, ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΗΛΙΑΔΑΚΗ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΑΤΡΙΣ(3/11/2009)**

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

- 1) www.bankofgreece.gr
- 2) www.eurostat.eu
- 3) www.minfin.gr
- 4) www.pdma.gr
- 5) www.imf.org
- 6) www.tradingeconomics.com
- 7) www.epp.eurostat.ec.europa.eu
- 8) (http://el.wikipedia.org/wiki/ιστορια_της_οινομιας_της_Ελλάδας)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας Έντοκα επιτόκια Ελληνικού δημοσίου

ΕΤΟΣ	ΗΜ. ΕΚΔΟΣΗΣ	ΗΜΕΡ. ΑΛΛΑΓΗΣ	3ΜΗΝΑ	6ΜΗΝΑ	12ΜΗΝΑ
2001					
	22/2/2001	20/02/2001 (ΔΗΜ)	4,20%	4,18%	4,24%
	24/5/2001	22/05/2001(ΔΗΜ)	4,09%	4,12%	4,08%
	30/8/2001	28/08/2001(ΔΗΜ)	3,91%	3,87%	3,74%
	13/12/2001	11/12/2001(ΔΗΜ)	2,95%	2,99%	3,02%
2002					
	7/2/2002	05/02/2002(ΔΗΜ)	3,05%	3,10%	3,20%
	6/6/2002	04/06/2002(ΔΗΜ)	3,15%	3,38%	3,72%
	22/8/2002	20/08/2002(ΔΗΜ)	2,97%	3,10%	3,16%
	28/11/2002	26/11/2002(ΔΗΜ)	2,58%	2,60%	2,69%
2003					
	21/3/2003	18/3/2003(ΔΗΜ)	2,57%	2,50%	2,48%
	13/6/2003	10/6/2003(ΔΗΜ)	2,05%	1,99%	2,04%
	5/9/2003	2/9/2003(ΔΗΜ)	2,10%	2,17%	2,32%
2004					
	12/1/2004	7/01/2004(ΔΗΜ)	2,34%	2,27%	2,25%
	23/4/2004	20/4/2004(ΔΗΜ)	2,03%	2,06%	2,15%
	9/7/2004	6/7/2004(ΔΗΜ)	2,05%	2,08%	2,21%
	22/10/2004	19/10/2004(ΔΗΜ)	2,06%	2,07%	2,13%

ΕΤΟΣ	ΗΜ. ΕΚΔΟΣΗΣ	ΗΜΕΡ. ΑΛΛΑΓΗΣ	3ΜΗΝΑ	6ΜΗΝΑ	12ΜΗΝΑ
2005					
		19/10/2004- 3/1/2005	2,06%	2,07%	2,13%
	10/1/2005	4/01/2005 (ΔΗΜ)	2,09%	2,11%	2,19%
	8/4/2005	5/04/2005 (ΔΗΜ)	2,08%	2,08%	2,15%
	29/7/2005	26/07/2005 (ΔΗΜ)	2,12%	2,06%	2,06%
	21/10/2005	18/10/2005 (ΔΗΜ)	2,05%	2,11%	2,28%
2006					
	9/1/2006	3/01/2006 (ΔΗΜ)	2,29%	2,48%	2,68%
	7/4/2006	4/04/2006 (ΔΗΜ)	2,58%	2,73%	2,97%
	7/7/2006	4/07/2006 (ΔΗΜ)	2,98%	3,13%	3,39%
	6/10/2006	3/10/2006 (ΔΗΜ)	3,21%	3,38%	3,53%
2007					
	12/1/2007	9/01/2007 (ΔΗΜ)	3,42%	3,54%	3,66%
	10/4/2007	3/04/2007 (ΔΗΜ)	3,58%	3,64%	3,80%
	6/7/2007	3/07/2007 (ΔΗΜ)	3,82%	3,97%	4,18%
	5/10/2007	2/10/2007 (ΔΗΜ)	4,14%	4,18%	4,18%
2008					
	11/1/2008	8/01/2008 (ΔΗΜ)	4,13%	4,41%	4,41%
	4/4/2008	1/04/2008 (ΔΗΜ)	4,52%	4,53%	4,43%
	4/7/2008	1/07/2008 (ΔΗΜ)	4,76%	4,95%	5,25%
	3/10/2008	30/9/2008 (ΔΗΜ)	4,46%	5,09%	5,09%

ΕΤΟΣ	ΗΜ. ΕΚΔΟΣΗΣ	ΗΜΕΡ. ΑΛΛΑΓΗΣ	3ΜΗΝΑ	6ΜΗΝΑ	12ΜΗΝΑ
2009					
	16/1/2009	13/01/2009 (ΔΗΜ)	2,40%	2,46%	2,67%
	14/4/2009	7/04/2009 (ΔΗΜ)	-	1,48%	1,78%
	21/4/2009	14/4/2009 (ΔΗΜ)	1,25%	-	-
	17/7/2009	14/7/2009 (ΔΗΜ)	-	0,91%	1,12%
	24/7/2009	21/7/2009 (ΔΗΜ)	0,52%	-	-
	16/10/2009	13/10/2009 (ΔΗΜ)	-	0,59%	0,91%
	23/10/2009	20/10/2009 (ΔΗΜ)	0,35%	-	-
2010					
	15/1/2010	12/1/2010 (ΔΗΜ)	-	1,38%	2,20%
	22/1/2010	19/01/2010 (ΔΗΜ)	1,67%	-	-
	16/4/2010	13/04/2010 (ΔΗΜ)	-	4,55%	4,85%
	23/4/2010	20/04/2010 (ΔΗΜ)	3,65%	-	-
	16/7/2010	13/07/2010 (ΔΗΜ)	-	4,65%	-
	23/7/2010	20/07/2010 (ΔΗΜ)	4,05%	-	-
	17/9/2010	14/09/2010 (ΔΗΜ)	-	4,82%	-
	24/9/2010	21/09/2010 (ΔΗΜ)	3,98%	-	-
	15/10/2010	12/10/2010 (ΔΗΜ)	-	4,54%	-
	22/10/2010	19/10/2010	3,75%	-	-

		(ΔΗΜ)			
	12/11/2010	9/11/2010 (ΔΗΜ)	-	4,82%	-
2011					
		13/04/2010 (ΔΗΜ)	-	-	4,85%
	14/1/2011	11/01/2011 (ΔΗΜ)	-	4,90%	-
	21/1/2011	18/01/2011 (ΔΗΜ)	4,10%	-	-
	11/2/2011	8/02/2011 (ΔΗΜ)	-	4,64%	-
	18/2/2011	15/02/2011 (ΔΗΜ)	3,85%	-	-

ΕΤΟΣ	ΗΜ. ΕΚΔΟΣΗΣ	ΗΜΕΡ. ΑΛΛΑΓΗΣ	3ΜΗΝΑ	6ΜΗΝΑ	12ΜΗΝΑ
2011					
	11/3/2011	8/03/2011 (ΔΗΜ)	-	4,75%	-
	15/4/2011	12/04/2011 (ΔΗΜ)	-	4,80%	-
	26/4/2011	19/04/2011 (ΔΗΜ)	4,10%	-	-
	13/5/2011	10/05/2011 (ΔΗΜ)	-	4,88%	-
	20/5/2011	17/05/2011 (ΔΗΜ)	4,06%	-	-
	17/6/2011	14/06/2011 (ΔΗΜ)	-	4,96%	-
	24/6/2011	21/06/2011 (ΔΗΜ)	4,62%	-	-
	15/7/2011	12/07/2011 (ΔΗΜ)	-	4,90%	-

	21/7/2011	19/07/2011 (ΔΗΜ)	4,58%	-	-
	12/8/2011	09/08/2011 (ΔΗΜ)	-	4,85%	-
	19/8/2011	16/08/2011 (ΔΗΜ)	4,50%	-	-
	9/9/2011	06/09/2011 (ΔΗΜ)	-	4,80%	-
	23/9/2011	20/09/2011 (ΔΗΜ)	4,56%	-	-
	14/10/2011	11/10/2011 (ΔΗΜ)	-	4,86%	-
	21/10/2011	18/10/2011 (ΔΗΜ)	4,61%	-	-
	11/11/2011	08/11/2011 (ΔΗΜ)	-	4,89%	-
	18/11/2011	15/11/2011 (ΔΗΜ)	4,63%	-	-
	16/12/2011	13/12/2011 (ΔΗΜ)	-	4,95%	-
	23/12/2011	20/12/2011 (ΔΗΜ)	4,68%	-	-
2012					
		13/04/2010 (ΔΗΜ)		-	-
	13/1/2012	10/01/2012 (ΔΗΜ)		-	4,90%
	20/1/2012	17/01/2012 (ΔΗΜ)		4,64%	-

ΕΤΟΣ	ΗΜ. ΕΚΔΟΣΗΣ	ΗΜΕΡ. ΑΛΛΑΓΗΣ	3ΜΗΝΑ	6ΜΗΝΑ	12ΜΗΝΑ
------	----------------	------------------	-------	-------	--------

2012					
	10/2/2012	7/02/2012 (ΔHM)		-	4,86%
	17/2/2012	14/02/2012 (ΔHM)		4,61%	-
	9/3/2012	6/03/2012 (ΔHM)		-	4,80%
	23/3/2012	20/03/2012 (ΔHM)		4,25%	-
	17/4/2012	10/04/2012 (ΔHM)		-	4,55%
	20/4/2012	17/04/2012 (ΔHM)		4,20%	-
	11/5/2012	8/05/2012 (ΔHM)		-	4,69%
	18/5/2012	15/05/2012 (ΔHM)		4,34%	-
	15/6/2012	12/06/2012 (ΔHM)		-	4,73%
	22/6/2012	19/06/2012 (ΔHM)		4,31%	-
	13/7/2012	10/07/2012 (ΔHM)		-	4,70%
	20/7/2012	17/07/2012 (ΔHM)		4,28%	-
	10/8/2012	07/08/2012 (ΔHM)		-	4,68%
	17/8/2012	14/08/2012 (ΔHM)		4,43%	-
	7/9/2012	04/09/2012 (ΔHM)		-	4,54%
	21/9/2012	18/09/2012 (ΔHM)		4,31%	-
	12/10/2012	09/10/2012 (ΔHM)		-	4,46%
	19/10/2012	16/10/2012		4,24%	-

		(ΔΗΜ)			
	9/11/2012	06/11/2012 (ΔΗΜ)		-	4,41%
	16/11/2012	13/11/2012 (ΔΗΜ)		4,20%	-
	16/11/2012	13/11/2012 (ΔΗΜ)	3,95%	-	-
	14/12/2012	11/12/2012 (ΔΗΜ)	3,99%	-	-
	14/12/2012	11/12/2012 (ΔΗΜ)		-	4,38%
	21/12/2012	18/12/2012 (ΔΗΜ)		4,11%	-
ΕΤΟΣ	ΗΜ.	ΗΜΕΡ.	3ΜΗΝΑ	6ΜΗΝΑ	12ΜΗΝΑ
2013					
		13/04/2010 (ΔΗΜ)		-	-
	11/1/2013	8/01/2013 (ΔΗΜ)		-	4,30%
	11/1/2013	8/01/2013 (ΔΗΜ)	3,95%	-	-
	18/1/2013	15/01/2013 (ΔΗΜ)		4,07%	-
	8/2/2013	5/02/2013 (ΔΗΜ)		-	4,27%
	15/2/2013	12/02/2013 (ΔΗΜ)		4,05%	-

Πηγή : Γενικό λογιστήριο του κράτους ,Bankofgreece